

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

JONSTRUPBOGEN

3DIE BIND

1925

REDIGERET AF R. C. MORTENSEN

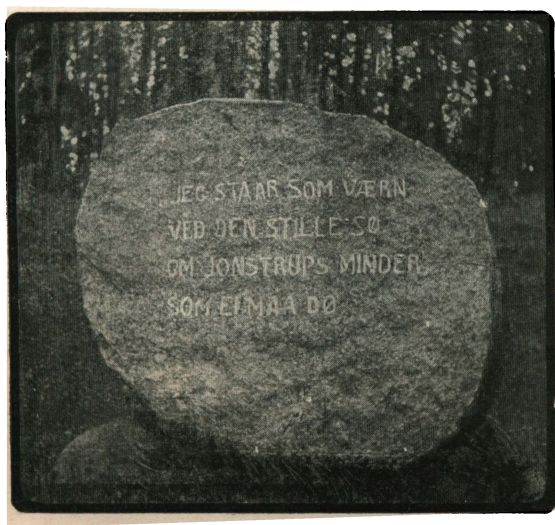
KØBENHAVN
JONSTRUPSAMFUNDETS FORLAG - NJALSGADE 67
KROHNS BOGTRYKKERI
1925

JONSTRUPBOGEN

3^{DI}E BIND

1 9 2 5

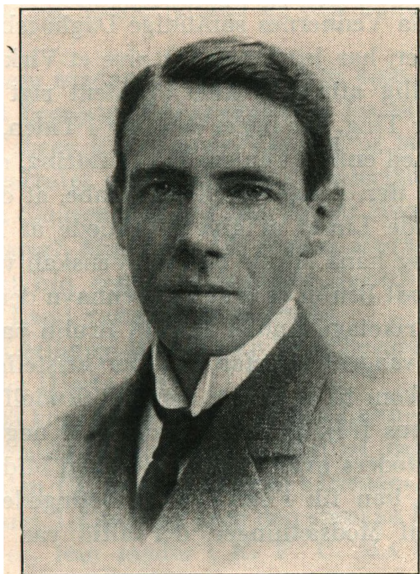
REDIGERET AF R. C. MORTENSEN

KØBENHAVN
JONSTRUPSAMFUNDETS FORLAG - NJALSGADE 67
KROHNS BOGTRYKKERI
1925

INDHOLDSFORTEGNELSE

	Side
Rudolf Bruhn. <i>Jørgen Hegelund</i>	5
Jonstrup under Saxtorphs Styre. <i>J. P. Jørgensen</i> ...	36
Jonstrup under Wegeners Styre. <i>J. P. Jørgensen</i> ...	47
H. Mortensen. Et Hundrearsminde. <i>R. C. Mortensen</i>	57
Regnskab	64
Bestyrelse.....	64

*Har jeg Fred med mig selv,
Guds Sol paa min Færden,
da ligger jeg gerne i Strid
med Alverden.*

RUDOLF BRUHN

Af Jørgen Hegelund.

Blandt Jonstrupperne af yngre Aargange har Navnet Rudolf Bruhn allerede en historisk Klang. Jonstrupfortællingen »De Seks« har baaret hans Navn over Landet, og Navnet er forlængst knyttet til Jonstrupstenen derude i Skoven, den Bauta, der netop paa hans æggende Initiativ blev rejst for »Jonstrups Minder, der ej maa dø«.

Mange ældre og yngre Jonstrupperne, der ikke personlig har kendt Rudolf Bruhn, spørger med levende Interesse, hvem var dog denne mærkelige Jonstrupper, og hvordan var han?

Det er da rimeligt, at Jonstrup-Aarbogen giver Plads for et Forsøg paa at give et Billede af ham, saadan som han var.

De følgende Sider vil fortælle om ham. Paa Grundlag af hans

egne og nu og da Vennernes samtidige Dagbogsblade, Breve og andre Optegnelser, har jeg forsøgt at give et Virkelighedsbillede af hans saa tidlig afbrudte, men sjældent rigt gennemlevede Livsbane. Der er Ting, der ligger saa nær i Tiden, at de vanskeligt kan tages med endnu i en saadan Skildring, og der er Ting, hvorom Vennen tier. Alligevel vil jeg haabe, at det maa lykkes mig i de følgende Linier at give et Billede af Rudolf Bruhn, Sandheden tro og hans Minde og vort Venskab værdigt.

Rudolf Frimodt Bruhn er født i København den 8. April 1889. Hans Far var Trikotagehandler Harald Bruhn paa Østerbro. Et Hjem, der var vaagent overfor det, der kristeligt og folkeligt levede i Tiden, kom til at præge den lille Rudolf Bruhn i hans Opvækst. Faderens frejdige Friluftsvæsen og nøgterne Alvor og hans prægtige Moders overstrømmende, men blide Hjertelighed var Egenskaber, han fik i Arv, og de betingede hos ham det frugtbare Spil af Modsætninger, der altid var ejendommeligt for hans Natur.

Hvad Barndomshjemmet betød for Rudolf Bruhn, anede vi, hans Venner, gennem den Kærlighed og Beundring, hvormed han altid omtalte sit Hjem, den sjældne Forstaaelse af Ungdom, vi altid mødte her, og den enestaaende Fortrolighed i smaat og stort, der bandt ham ganske særligt til hans Moder, og som vi nu og da fik et overraskende Indtryk af.

Rudolf Bruhn er født i April, og noget af Aprilvejrets Uro var der i hans Sind allerede som Dreng.

Hans Forhold til Skolen blev ikke noget Hjerteforhold. Han var en født Oprører mod alle ubarnlige Vedtægter og Baand, og hans Skoleliv var ofte en indre Konflikt mellem Hensynet til Bogen og Længslen efter Kammeraterne derude.

Nogen Ug-Dreng var han ikke. Han passede sine Ting, gjorde lydige sin Pligt, men glad var han først, naar Kammeraterne kaldte. Med sin utrolige Opfindsomhed og glimrende Evne til at arrangere var han her den kaarede Fører og Høvding.

Et Eksempel paa hans ualmindelig levende Fantasi og stærkt bevægede Følelsesliv er følgende:

Som 10—11-aarig var han en Sommer i Gjellerup og overværede der et Møde, hvor den kendte Præst Johannes Clausen

(Vonsild) talte om Sønderjylland og den nationale Kamp mod Uretten.

Det greb ham saadan, at han, da han kom hjem til København, søgte at begejstre Kammeraterne. Nu skulde *de* tage fat. Rudolf Bruhn skrev til Johannes Clausen og bad om Raad, han og hans Kammerater vilde danne en sønderjydsk Forening, fik ogsaa Svar fra Clausen, ~~der~~ nok har tænkt: Hvor længe mon den Begejstring varer? Men han fik ~~some~~ stærke Beviser nok i Hænde paa, at hos een i det mindste forblev ~~Kærligheden~~ til det omstridte Land varm og brændende.

Og denne Kærlighed til Sønderjylland bevarede Rudolf Bruhn, saa længe hans Hjerte slog.

I April 1903 kom han i Østersøgades Latin- og Realskole for at læse til Præliminæreksamen. Meget af det kaade Drengelumør, der siden fik Udtryk i Bogen »Dreng«, har de følgende Aar til Baggrund. I disse Aar kom den smukke Forening af Livsglæde og Alvor, han mødte i K. F. U. M.s Ungdomsafdeling i Gothersgade til at betyde meget for ham.

Det var lidt svært for ham at tage Bestemmelse om, hvad han vilde være. En Forstmands raske Friluftsliv var nok det, der tiltalte ham mest; men en Dag kom han hjem og fortalte sin Moder: »Nu ved jeg, hvad jeg vil være; kan jeg blive en Lærer som Hr. Ingerslev, vil jeg være glad.«

Den kaadeste af Dreng, som siden i sine F. D. F.-Bøger skulde fejre rene Orgier af Drengelumør, havde nu fundet et Lærerideal, han ikke alene anerkendte, men som blev afgørende for hans Valg af Livsstilling. Men Drømmen om Skoven ~~blev~~ aldrig glemt, og vel ogsaa derfor blev det Jonstrup, ~~der~~ kaldte paa Rudolf Bruhn. Efter at have taget Præliminæreksamen blev han Præparand paa Skolen, og i Sommeren 1907 kom Rudolf Bruhn til Jonstrup.

Han mødte med store Forventninger. Her skulde herlige Ungdomsaar opleves. Her var de ideelle Betingelser for et Friluftsmenneske til at leve løs med aabne Sanser og for fulde Lunger i en herlig Natur, nær det kære Hjem, og dog saa fjernt fra Storstadens Stenbro. Her var altsaa de ufattelige Muligheder for Oplevelse af Kammeratliv og Venskab gennem 3 Aars Ungdoms-

liv. Her var ogsaa Stedet, hvor han skulde arbejde — i seje Tag — og med frisk Humør for at naa paa Vej frem mod det Lærerideal, der allerede da stod levende for Rudolf Bruhn: Læreren, der med hele sin friske, muntre Personlighed gør sig til Tjener ikke for Mammon eller støvede Paragraffer, men derimod for det levende Livs gode og stærke Magter.

Faa unge Mænd er gaaet til Jonstrup med større Forventning, med varmere Ildhu, med ærligere Beslutning om at faa det mest mulige ud af disse Aar.

Han led Skuffelser, maatte med sin særprægede og følsomme Natur nødvendigvis lide Skuffelser. Og alligevel — faa har oplevet al Jonstrups Herlighed saa rigt som han!

Overfor Spørgsmaalet, hvilke Sider af Livet paa Jonstrup, der optog Bruhn stærkest: Friluftslivet, det snævre Kammeratliv eller »Timerne«, da er der ingen Tvivl om, at det eksamensbestemte Seminariearbejde huede ham mindst.

Pligtopfyldende og »nøjagtig« var han altid. »Støvlen« paa Klassen indlod han sig nødig med; men Tyrekarl blev han aldrig. Han havde Tid til Friluftsliv, en hyggelig Sludder i Vennelag; og i »Tyretiden« op mod Eksamen var han opfindsom med Hensyn til overraskende Paafund og Sikkerhedsforanstaltninger mod »Overanstrengelse«. At han alligevel altid var paa den sikre Side med Hensyn til at faa sit Arbejde gjort, hang sammen med en Egenskab, der stod i mærkelig Modsætning til det fantastisk impulsive i hans Væsen. Han var en god Økonom — ogsaa med sin Tid. Han var gerrig paa Minutter for at kunne solde kongeligt med Timer.

Rudolf Bruhn passede sine Ting, men det var med alt andet end Begejstring, han gik i Lag med adskillige Fag, hvis nødvendige Plads i Læreruddannelsen han vel anerkendte, men som irriterede ham, fordi Undervisningsstoffet mødte ham tilskaaret og behandlet efter Eksamenshensyn.

Men hvor var han taknemmelig, hver Gang han hos sine Lærere mærkede en ærlig Stræben for at frigøre Undervisningen fra Eksamenshensynets Baand.

Naar Forstander Bredstrup en Dag gjorde sig tidlig færdig med Overhøringen eller den dikterede Disposition for derefter

veloplagt og med spillende Lune at udfolde sin myndige og muntre Veltalenhed, da lyttede vi alle, men vel ingen som Rudolf Bruhn. »Du »Gamle«, det var Menneskføde!« kunde han sige.

Cand. mag. Nielsen var vel nok den af vore Lærere, Rudolf Bruhn havde vanskeligst ved at »forstaa«. Der var en dyb Temperamentsforskel mellem de to. Som vi andre beundrede han ham som Lærer; men han havde svært ved at forsones sig med den kølige Form og den fine Ironi, hvormed Nielsen skabte sin stilfærdige Myndighed.

Og dog var der beslægtede Strengte hos disse to Modsætninger. Naar »Cand. mag.« i en Literaturtime i 1ste Klasse kunde give sig hen, og vi mærkede hans rigge, varme Menneskelighed og den friske ungdommelige Skønhedsglæde bag den beherskede Form, da faldt der ogsaa for Rudolf Bruhn Manna i Ørkenen.

Rudolf Bruhn inddelte Skolens Fag i Tyre- og Menneskefag. Tyrefagene blev passet pænt; og det var ikke Flid og Velforbredthed i disse Fag, det skortede paa; men hans Forhold til dem var et køligt Pligtforhold, og han brugte enhver rimelig Lejlighed til at slaa det fast.

Jonstruppere fra 1909 vil mindes en uforglemmelig Skt. Hansfest. I et af Bruhns Dagbogsbreve skildrer han den selv saaledes:

Øvre paa Møllehøj laa en Ladning Tjørn, som blot ventede paa at blive hentet. Saa laante vi to Arbejdsvogne, var selv baade Kusk, Heste og Arbejdere, og saa hang vi i. Det ene Læs kom svingende efter det andet ind paa Baalpladsen.

Ih, hvor vi sled! Jeg har i Dag talt 19 Rifter og Skrammer paa mine Hænder, men da jeg Klokker halvti bekendtgjorde Programmet, laa der en saadan Stabel Tjørn, at der var nok til mange Kvægfolde i Afrika.

Først sang vi »Vi elsker vort Land«. Vi udførte den som i »Der var engang —« med Solo og Omkvæd. Da Baalet flammede højest og lyste viden om, holdt jeg en kort, men virksomhedsfuld Tale, hvori jeg averterede Ankomsten af en meget farlig Forbryder, der var paagrebet og nu skulde dømmes her. Jeg sprang frem foran Baalet og i — glødende — Ord talte jeg

om Jonstrups Trolld (»hver By sine Trolde«), om Eksamen, og under mægtig stormende Tilslutning endte jeg med »Paa Baalet med ham!«

Alle Øjne rettedes nu mod Indkørselen, hvor en Fjælevogn med to Sæder nærmede sig i Dødstempo. Foran sad Tiltaltes Aktor og Defensor (Ebbe og »Jøden«), paa bageste Sæde »Gamle« som den frygtelige Bøddel og ved hans Side den ulykkelige, halvt sammensunken og sløvt stirrende frem mod den hylende Menneskemængde.

Vognen standsede foran Baalet, og Delinkventen anbragtes i en Stol, hvor han sad og stirrede ind i Baalet, medens Bøddelen grum og truende holdt Vagt over ham.

Dommerne begyndte med den interessante Oplysning, at da Defensor havde undersøgt Sagen nærmere, var ogsaa han blevet Aktor. Domshandlingen begyndte:

Tiltaltes fulde Navn: Ludvig Christian Mikkelsen Weiss Warming osv. Julius Pedersen, Søn af Professor N. N., Moderen ubekendt. Og nu fulgte en Række Anklagepunkter og Sigtelser for Lovovertrædelser: Tyringen krænkede 8 Luknings- og Hel-ligdaysloven! Rævesygen var stridende mod Jagtloven. Et Utal af Brandere og Vitser. Endelig skulde Folkets Røst dømme: »Hvem stemmer for Benaadning?« Ikke en Finger! Bøddelen ser sig om som en Grib. »Hvem stemmer for Dom til Baal og Brand?« En Skov af Arme, en Hylen og Jublen!

Saa fik han en Brandstage i Nakken, og et Øjeblik efter slikkede Luerne op ad Jørgens Hat, Rifs Støvler, Ebbes Bukser, Svends Vest og min egen gamle Jakke. Han var stopfuld af Papir, saa han kunde lyse! »Kætterske Skrifter«, Tyrebøger fulgte ham paa Baalet. — — — »Det bedste Skt. Hansbaal, der har været!« — »Hvem kan have faaet den Idél« — Ja hvem?! Hvem mon?!!

* * *

Var det Skolearbejdet, der som Helhed vejede mindst i Rudolf Bruhns senere Vurdering af hans Jonstruptid, saa er det vanskeligere at sige, hvad der vejede mest: Friluftslivet i Borgens herlige Omegn eller Kammeratlivet, som han gik ind

til med saa store Forventninger. Begge betød saare meget for ham. Men Naturen skuffer aldrig sin Elsker. — Derimod kan det ikke nægtes, at han paa et og andet Punkt blev skuffet i sin uhyre Forventning til Kammeratlivet. Og det maatte blive saadan, og deri havde hverken han eller hans Kammerater Skyld.

Hans indre Forudsætninger og hans Udvikling paa dette Tidspunkt var saa vidt forskellige fra de fleste af hans Kammeraters, hans impulsive Aktivitet og uberegnelige Initiativ maatte skabe ham Vanskeligheder i Omgivelser, hvor det sindige og nøgternt vurderende Landbonaturel var i Overvægt.

Blandt 5 Københavnerne i Klassen var Rudolf Bruhn, ved Siden af den uforglemmelige Ekberg, særlig typisk; men medens Kammeraterne meget godt kunde døje »Jøden«s grovkornede Drillerier, der kunde straae i et Fyrværkeri af spillende Vid, Lune og Intelligens, saa følte man sig undertiden usikker overfor Rudolf Bruhns henrivende Humør og Enthusiasme og Lyst til at sætte i Scene.

Var Humøret »Grin«? Var Alvoren ægte? Var han ikke lidt vigtig? Var hans Hjertelighed ikke »overdreven«?

Vi, der blev hans nære Venner, ved, at intet var ham fjernere end det golde, vrængende Grin, og at hans kaade Drengelumør dækkede over en usædvanlig Alvor, og at hans Hjertelighed, som en Ven har udtrykt det, bundede i den sjældne Fejl at have et Overskud af Følelse.

Men det var denne Forening af Modsætninger, det var svært for mange af hans Kammerater at »tage«.

Denne KFUM'er og Ricard-Beundrer, der satte Jonstrup paa den anden Ende, forstod man ikke altid. Rudolf Bruhn led, hver Gang han hos Kammeraterne mærkede dette afventende Forbehold. Et blot almindeligt, hyggeligt Kammeratskab var ham ikke nok.

Med sit Følelsesoverskud maatte han nødvendigvis prøve at smede Kammeratskabet om i Venskabets fortrolige Form, og saa gik det naturligt saadan, at han rykkede de Klassekammerater nærmest, der forstod ham bedst, og saadan gik det til, at der allerede paa et tidligt Tidspunkt samledes en Kreds af Venner, oprindeligt 6, senere 7.

Det har naturligvis til alle Tider i Jonstrups Historie været saadan, at nogle Stykker, der kunde særlig godt med hinanden, ved Siden af at deltagt i det almindelige jonstrupske Kammeratliv har søgt sammen i en lille Kreds, har haft det hyggeligt med hinanden ved en Kop Te med Kiks, eller soldet overdaadigt i Chokolade, Cigarer og Sodavand, mens Sluddereren gik. Man har samledes om Oplæsning af en god Bog, det var maaske »Piazza del Popolo«, der Aften efter Aften troldbandt den lille Kreds i romantiske Dromme; indtil man sluttede af, og Kredens »Vir-

Jørgen Hegelund. Arild Ebbe. C. M. Lauritsen. Ekberg. Rudolf Bruhn.
Th. Rifbjerg.

»De 6«. En Æggesnaps i det fri.

tuos« gav en Violinsolo, og man gav sig nye Stemninger i Vold. Man har samledes til Diskussioner om alt mellem Himmel og Jord, og medens Kneipen efterhaanden taagedes i Tobaksrøg, sattes Problemerne under Debat: »Forsvarssag«, »Viljens Frihed«, »Seminarisme« og »Tredie Del« eller hvad det nu var. Spøg og Latter, drilske Afbrydelser, rappe Replikker, stilfærdig Alvor, flammende Harme, luende Begejstring: Diskussion for fuldt Orkester!

Og saa har man sluttet af med en Tur i den maanelyse Sommernat for at køle de hede Hoveder. Flerstemmigt og smukt lod »Nattens dæmrende Taager« derhenne fra Mølleruinen.

Og ind i et saadant Vennelag kom Eventyret en Dag med Efteraarsballets hjertebankende Forventning og Efteraarskomediens Fest!

Eller var det en tindrende Foraarsdag under udsprungen Bøg, da Flokken gik til Hareskov for at møde et andet stormende og herligt Foraar, der siden lyste gennem Skoven med hvide Kjoler og jublede mod Trækronerne med 16—17aarig Ungpigelatter.

Alt dette er ikke noget nyt paa Jønstrup, og der var for saa vidt intet mærkeligt ved »De 6«.

Det, der skabte den jonstrupske Myte om et mærkeligt Fostbroderskab, der gjorde »De 6« til noget mere end en Teklub, der samledes paa »Fyret«*) og »Holger Danske«, det var den stærke Aktivitet og det voldsomme jonstrupske Initiativ, der udgik netop fra denne Kreds, og det vil frem for alt sige fra Rudolf Bruhn og det af ham stiftede hemmelige Selskab »Jernknoen«.

Denne omfattede fire Medlemmer og bevarede sin Anonymitet hele Jonstruptiden ud, ja endikke de 3 udenforstaaende Medlemmer blot anede dens Eksistens. Denne romantiske Mystik tiltalte Rudolf Bruhn; han nød overfor Paastande om »De Seks'« Fadderskab til en eller anden Affære med juridisk Sofisteri at kunne »benægte Fakta« — det var jo nemlig ikke »De Seks«, men »Jernknoen«, der var Synderen, og den anede ingen det mindste om! »Jernknoen's« Formaal var rent ideelle. Dens voldsomme Slag skulde kun falde, naar Jonstrups Ære var i Fare, eller naar det ellers gjaldt en god Sag: Kamp for Første Klasses forfatningsmæssige Ligestilling med de andre Klasser, Oprettelse af et Klasseblad, Kamp mod enhver Form for seminaristisk Selvglyde, Uskadeliggørelse af Eksamensterperiet ved i en eller anden Time at indlægge en fornøjelig Overraskelse.

I en lille med sort Shirting betrukken Protokol, der paa første Side har en Tegning af en frygtelig Jernkno og forøvrigt bærer det romantiske Motto —i rødt! — »Een for alle — og alle for een!!« staar de noteret med Dato og Enkeltheder, »Jernknoen's

*) Rudolf Bruhn og Charles Lauritzen (Gamle) var »Fyrmestre« 1908—10. Paa »Holger Danske« boede Hegelund, Ebbe og Ribbjerg. Ogsaa Ekberg og Sv. Larsen boede paa »Westend«.

mange berømmelige Bedrifter; baade dem, der var et direkte Resultat af spøgefuld Opfindsomhed, og dem, der var indirekte, men bevidst inspirerede og fremkaldte.

12. Marts 08 er en af »Jernknoen«s store Dage, da Klassen samledes til Kamp for Klassernes Ligestilling, og den første Spire valgtes i Komité til Stiftelsessoldet.

I Maj erklæredes den berømte Vandfejde, hvorunder den spirebesatte Del af Borgen var i Belejringsstilstand og i Forsvarsstilling mod forventede **Gentagelser** af en lidt grov Spøgefuldhed fra nogle Anden-Klassers Side overfor en af vore Kammerater. Myndig og kategorisk Indgriben fra oven standsede en videre Udvikling af Konflikten.

Et Kapitel for sig selv er Starten af Klassebladet »Bomben«. Det udkom maanedligt, var haandskrevet, blev mangfoldiggjort i 30 Eksemplarer hos Aamodt i København. Bladhovedet havde en Tegning af Borgen set fra Bringevejen og med en springende Bombe i Forgrunden.

I dette Blad fremkom i Tidens Løb pragtfulde Indlæg, især af Ekberg. I den første Redaktionsperiode beherskedes »Bomben« fuldstændig af »Jernknoen«, der var uforsigtig nok til for tydeligt at vise en Bestræbelse for at ville angive Tonen. Paa en stormende Generalforsamling blev »De 6« smidt ud af Redaktionen. Denne dramatiske Episode blev længe taget meget højtidelig fra begge Sider, navnlig af Rudolf Bruhn selv. Smaa Ting, der nu mindes med et Smil, blev i hine Tider taget haandfast og med dødelig Alvor, ikke mindst af ham.

Det er nu ikke bare om alvorlige og politiske Begivenheder, den sorte Protokol beretter. Navnlig fra det berømte Spireaar 1907—08 beretter den ofte om dristigt tilrettelagte Situationer, ofte af stor dramatisk Spænding, altid med et forsonende Moment af ægte godt Humør, der hævdede disse Løjer til noget udover det blotte Sjov og Kommers.

I alt dette var Rudolf den bevægende Kraft, hans æggende Veltalenhed, naar der forelaa en »oplagt« Situation, var ikke let at staa for, og naar hans overdaadige Humør eksploderede som en skyllende Plaskregn af Latter, ledsagede af voldsomme Haandklask i Laaret, saa druknede alle snusfornuftige Betænke-

ligheder, saa overgav vi os og lod os rive med af dette altbesejrende Landsknægthumør.

Der skete sære Ting paa Borgen i det berømte Spireaar 1907—08. En af vore Kammerater kom en Aften sent hjem og fandt sin Seng flyttet over i en anden Bygning. En stor Del af Klassen havde været med i Spøgen, men den paagældendes Mistanke rettedes nu fortrinsvis mod Rudolf Bruhn. Han vilde øve rimelig Gengæld ved Lejlighed, allierede sig med nogle Kammerater, men havde det Uheld uforvarende at komme til at alliere sig ogsaa med et Jernknomedlem, og Resultatet af denne Ubesindighed blev en Spøg, der satte den gamle Borg i stormende Munterhed.

Sent paa Aftenen viste det sig, at han savnede sine egne Sengklæder, og at det netop var disse og ikke, som han antog, de i et Lagen indhyllede Rudolf Bruhns, han paa et dristigt Plyndringstogt havde bortført fra Bruhns Sovesofa og gemt oppe paa »Sibirien«s Loft!

En anden Begivenhed skal anføres.

Paa en Spadseretur i Skoven drøftes Spøgelseshistorier, ægte og lavede, og de dermed i Forbindelse staaende tekniske Problemer. Da fremkommer den æggende Idé: Det automatiske Orgel! Sæt nu, Orgelet paa Musiksalen pludselig larmede — af sig selv — midt i en Sangtime — hvad vilde der saa ske?

Man udmaalede i Forudnyden den spændende Situation. Hvad om det kunde »bringes til at ske«?

De vanskelige og vovede Mulighedsbetingelser, det var netop det fristende Element for en Rudolf Bruhn til at boltre sig i, og uden hans fænomenale Udholdenhed i Fantasiens Land havde vi andre sikkert givet op.

Den Idéen iboende indre Drivkraft var for Rudolf Bruhn, og dermed for os, stærkere end alle Betæneligheder, og den 26. April 1908 var det tekniske Problem baade teoretisk og praktisk løst. Det sindrigt beregnede System af Kontravægte ude i det aflaaede Bælgrum virkede paa det rette Tidspunkt, og det gjorde de paa en mystisk Maade af sig selv fungerende Fodtanger ogsaa.

Virkingen var grandios! Vi har dog forlængst af Hr. Steen-

sen faaet Tilgivelse for dette første, eneste og sidste Attentat paa Undervisningsfreden i hans Timer.

Det er en Selvfølge, at Rudolf Bruhn kom til at spille en fremragende Rolle ogsaa indenfor det »officielle« Jonstrup.

Med sit dramatiske Talent, der var ud over det almindelige, og som indenfor Vennekredsen kunde boltre sig i Ordsprogslege, der udviklede sig til Dramaer i flere Akter, var han selvskreven Deltager i Efteraarskomedien. Jonstrupperne fra den Tid vil

»Abracadabra« spillet paa Jonstrup.

Førrest, siddende paa Jorden, Rudolf Bruhn. I Rækken bagved, fra Venstre til Højre: V. K. Abrahamsen, J. C. P. Ekberg, A. P. Larsen, Karsten Christensen, G. A. G. Jørgensen, O. C. Petersen (Egerod), C. J. Leonhurdt Jensen og A. Lasthein.

huske en herlig forslagen Henrik fra Abracadabra, en frisk og stormende og hjerteknusende Herløv fra »Eventyr paa Fodrejsen«, og den udmærket spillede falske Tante i »Charlies Tante«.

Han var bedst som Henrik. Det frækt forslagne, dristigt paa-gaaende — der havde sin inderste Hensigt i det at hjælpe en Ven i Nøden, gav han fortrinligt. Det var i Virkeligheden noget af sit eget Indre, han ødslede ud. Han var uhyre indtagende i sin kejtede Hvalpethed, naar han med et bredt Smil og en stor

Armbevægelse afleverede sin Replik. Derfor bragte han Fest med sig paa Scenen. En af hans Medspillere fortæller: »Jeg har en Aften bogstaveligt følt hans Indtræden, som om der tændtes nogle ekstra Lys deroppe paa Scenen.«

Adskillige Kammerater vil ogsaa mindes en Aften i Borgerforeningen, da Rudolf Bruhn fortalte om sin og »Gamle«s Sønderjyllandstur. Der var Forventning. Borgklokken ringede. Eleverne myldrede op paa Musiksalen. Der var fuldt Hus. Paa forreste Række Lærerne med Forstanderen i Spidsen og deres

»Eventyr paa Fodrejsen« spillet paa Jonstrup.

I Baggrunden C. J. Leonhardt Jensen. De fire andre fra Venstre til Højre: Svend Larsen, Rudolf Bruhn, C. Lauritsen, V. Poulsen.

Familier. »I Danmark er jeg født« — og saa Rudolf paa Talerstolen. I 3 Kvarter holdt han Forsamlingen lydløst fangen. Med smittende Humør fortalte han om to glade Jonstrupperes muntre Sommerminder for i næste Øjeblik at lade de nationale Oplevelser og Indtryk skabe en Stemning af Alvor, der betog os alle, og som tilsidst fik Udtryk i Richardts Sang:

»Skærme Gud vor gamle Rede, skænke os et Danmarks Kort, hvor alt Dansk igen er vort.«

I et saadant Øjeblik veg det afventende Forbehold, hvormed endnu en og anden saa paa Rudolf Bruhn.

Man anede den dybe af høje Idealer bestemte Alvor, der levede inderst inde hos ham.

* * *

En af Rudolf Bruhns bedste Egenskaber var hans Natursans. Han var et Friluftsmenneske. Faa Jonstruppere har som Rudolf Bruhn gennemstrefjet de stille Skove mellem Jonstrup og Hareskov, paa alle Aarets Tider, ja, paa alle Døgnets Tider. Hvor kendte han hver Vej og hver Stil! Hvor elskede han Ensomheden ved de stille forborgne Skovsøer! Nemisøen kaldte han en af dem. Mest af alt elskede han dog maaske en aaben Landevej med Udsigt til blaanende Skove. Det var det stadige Tema i hans Digte.

Hans Naturglæde var rent æstetisk og uden at være særlig forbundet med botaniske og zoologiske Interesser.

Nej, det, han elskede, var Vejret, Stormen, Stilheden, det maleriske, Belysningen, Farverne, Solstrefjet, Duften af Skovmuld — men mest det at være ene, højst to. Flere i Følge, det var Løjer og Fest; men saa blev Skovturen straks noget andet.

I Skovensomheden levede han sit stærke og voldsomme Indreliiv, her levede han med sine Fremtidsdrømme og Længsler, sin Tvivl og Tro, og til Ensomheden gemte han mandigt de Sorger og Bekymringer, han nødigt pinte sine Venner med. De vidste gerne først længe bag efter, naar der havde været noget svært.

Han *søgte* Naturen — i Glæde og Sorg! Saadan var det i hans Jonstrupliv, og saadan var det i Aarene siden. Snart gik han ad vaade, ensomme Veje, med oprevet, angrende Sind som en Johannes Jørgensen og fandt sig selv, sit Haab, sin Ligevægt, sin Tro paa Gud højt over alle Stjerner; snart styrtede han sig, kaad af Livsglæde, helst med en ung Pige ved Siden, ud i det dejlige Solskin, i Foraaret, og vendte forynget og glad tilbage.

Gang paa Gang forekommer der i hans Breve Naturskildringer fra Jonstrup. Han skildrer en Vinterdag, da de jonstrupske Idyller er forvandlet til Kanadas og Sibiriens Snemarker og stivfrosne Skove, skildrer de overpudrede Graner, hvis Grene

tynges ned af den tunge Vægt. »Paa Nr. 11 maatte vi mase os gennem alentykke Snelag, men endelig stod vi der, overvældede af Vinterens blændende og tindrende Skønhed.« — — Vaar, Sommer og Høst, alle Aarets Stemninger er i hans Breve — og i hans Digte.

Og kan du mindes
 Hejrebakkens Maaneskin?
 Duften af Linde
 Blomst i Foraarsvind?
 Kan du huske Skoven
 i en tung Novemberkvæld?
 Gik der Bud fra oven
 gennem ensom Sjæl?

Det kneb for ham at blive fortrolig med den Tanke, at den jonstrupske Herlighed dog en Dag skulde faa Ende. I et Brev, skrevet en Dag i 1909 efter Tilbagekomsten fra Oktoberferien, hvor han skildrer Udsynet fra Maaløv Bakke, møder vi denne Stemning. »Da saa jeg Jonstrup ligge nede i Dalen. Den rødglødende Aftensol sendte en varm Glans hen over Kastanjernes og Lindenes Guld kroner. Marker og Skove laa aftenstille, og ude i Horisonten stod de fjerne Skove klart og skarpt mod den septemberklare Aftenhimmel; og som et Centrum for al denne Skønhed laa Borgen, de hvide Mure, de blaa Tage — aah, hvor jeg elsker den Plet! Jeg tror aldrig, jeg vil tage Skovture her til Jonstrup, naar jeg kommer herfra. Thi jeg vil blive afgjort tudetrængt, naar jeg en Søndag Formiddag kommer frem oppe paa Maaløv Bakke, og jeg saa ved: »Du hører ikke med mere — der er ikke længer Plads til dig dernede« — Aa—nej— Gud ske Lov, man har noget at leve for, naar den jonstrupske Saga ender!

Og Rudolf Bruhn fik saa sandt noget at leve for.

I Sommeren 1910 blev Rudolf Bruhn dimitteret fra Jonstrup med en smuk Førstekarakter. Sit Farvel til Jonstrup skildrer han 6. Juni 1910 i en Vandrebog saadan: »Jeg ved ikke, hvordan jeres Stemning var ved det sidste Farvel. Jeg var nærmest til Mode, som var jeg stillet overfor noget ganske ufatteligt. At gøre mig rigtig klar over Afskedstanken var mig ganske umuligt.

Det var sidste Aften! Umuligt! Alt laa jo, som det plejede, naar vi en Holger Danske Aften til Slut gik en lille Tur for at svale Hjernerne. Der laa Møllehøjs usikre Omrids, lød virkelig ikke »Klare Stjerne« derhenne fra . . . hist slyngede Vejen sig forbi Hotel Sønder sø; var der ikke nogen i Aften, der prøvede Ekkøet. — — Hvor stod Skovens store, mørke Masse skarpt mod den endnu lyse Aftenhimmel i Nord. Skulde vi virkelig ikke ind under de store, skumrende Hvælvinger i Aften — — — Tavst halede jeg »Stærkodder« op fra det dugvaade Græs, trak den op til Toppen af Bakken og cyklede langsomt ind mod København.«

* * *

Efter i nogle Maaneder at have virket som Vikar ved Randersgades og Vibenshus' Skoler blev han i April 1911 indkaldt for at aftjene sin Værnepligt. Han var en flink Soldat og holdt trods sit nu mindre gode Helbred (Mavesaar) godt ud under alle Strabadser.

Da han kom i Lejr, skrev han Dagbog og Sange for Kammeraterne, og det var en Glæde for ham, naar de raabte: »Du, 45, læs noget og syng en Sang!«

I November 1911 rejste han til Varde, hvor han som Lærer og F.D.F.-Fører satte Maalet: »Danmark frem ved raske Drengene, som engang skal blive Mænd.«

I 1913 kom Rudolf Bruhn igen til København, og da fik han Timer paa Gasværksvejens Skole. Og derefter oplevede han rige Aar i den Gerning, han elskede.

Han havde den Lykke at komme til at arbejde under en Inspektør, der satte megen Pris paa ham, og sammen med forstaaende og interesserede Kolleger.

Paa Gasværksvejens Skole kunde han udfolde sit Temperament saa langt, det i det hele var muligt indenfor kommunale Paragraffer og Regulativer — dem, han i saa mangen en drilgende kaad og spottende bedsk Artikel i Kommunelærerforeningens Blad tit var ude efter. En saadan lille Artikel skriver han 1919:

Fest i Skolen.

Jeg vilde ønske, jeg ikke var Pessimist. Jeg havde ellers glædet mig som en Vikar over Borgmesterens Udtalelser i Borgerrepræsentationen angaaende »den Mangel paa Fest og Glæde, der er over Københavns Kommuneskolevæsen.«

Men nu er jeg Pessimist, og saa ærgrer jeg mig.

Jeg ærgrer mig over, at en Skoleborgmester ikke kender sine en og halvtreds Skoleinspektører bedre, end at han i Byens Raad kan fremsætte saadanne Utopier. Jeg er selv ude over »den farlige Alder«, saa jeg kan udtrykke mig uden Forsigtighed. Det er da en Kendsgerning, at Inspektørerne og alt andet graaet Materiale i det københavnske Skolevæsen, jeg selv iberegnet, ligner hinanden som de sidste Gennemslag af en dupliceret Maskinskrivelse fra Direktionen. Her er ingen friske Farver, her er ingen personlige Ejendommeligheder, som stikker af. Nej, tværtimod: der findes en højt udviklet »Beskyttelseslighed« med Omgivelserne og hele det kommunale Terrain.

Der tænkes ikke først og fremmest paa: »Er her noget frugtbart nyt, er her noget, som kan bringe Afveksling og Festivitas over Skolen?« Næ, man tænker først og sidst: Hvad siger de andre? Mon de smiler —? Mon de snakker om mig?

— Vi marcherer paa *Landevejen* allesammen, ingen gaar paa ensomme ny Stier til Fjælds og finder andre Veje. Nej, paa Række; alle skæver til Siden: *Retning!* Hold dig i Geledet. Eller *søger du? Trit!* Vi gamle har efterhaanden faaet Fodslægets Tempo i Øret (det er for Resten ikke særlig hurtigt!), — at de unge kan holde til det, forstaar jeg ikke. —

Jeg blev afbrudt nu. Jeg ligger i Feriekoloni som Leder. Min yngre Kollega kom ind, og jeg fortalte ham under Edstavshed, hvad jeg var ved at skrive.

Han straaledede over hele sit solbrændte Ansigt.

»Ja, skriv det! Skriv, at hele Skolevæsenet burde være indrettet som en Feriekoloni. Skriv, at der skal være Legeplads paa Taget, og vi synger samlet Morgensang deroppe, naar Vejret er godt. — Tænk, at staa i stille Sommermorgen i Sol og synge ud over alle Tage! — Skriv, at det bør være Afskedigelsesgrund, hvis en Inspektør ikke i Skolens Festsal ved Skoleaarets Afslut-

ning højtideligt og smukt sender Afgangsklassen og de andre Dimittender ud i Livet! Hvorfor i al Verden skal »Uhrene« og Kommoderne uddeles i Dølgemaal, lad det foregaa »foran Fronten«.

Skriv, »at det ses gerne,« at man tager paa Tur med Klassen naar som helst. Hvis en Inspektør tror, at det er en Slags Tilsnigelse til en Fridag, saa lad ham komme med. Han vil komme hjem dødtræt og beundrende. Skriv, at vi yngre Lærere efterhaanden gerne vil betragtes som saa voksne Mennesker, at vi kan arbejde under eget Ansvar og »ikke under Cirkulærets«. —

Saa gik han.

Og jeg sidder tilbage og ærgrer mig over — ja over ham og Borgmesteren og over Skoleinspektøernes Beskyttelsesforening og over min egen Pessimisme. Den, der var tredive og Inspektør!

Men jeg er 57 og

Pessimist.«

En anden Gang skrev han:

»Vi vil have Livet ledet ind i Skolen.

Naar der staar verdenshistoriske Begivenheder i Morgenavisen, saa vil vi have Lov at tale med Drengene om det foran Europaskortet, selv om Timeplanen staar paa Zoologi (Bløddyr). Og selv om *Instruksen* underofficersmæssigt snerrer sit »Timerne maa kun benyttes efter o. s. v.«

Naar det er en pragtfuld Sensommerdag, saa vil vi have Lov at tage ud og »sige Farvel til Sommeren« (eller omvendt: God Dag til Foraaret!), uden at det skal betragtes som Tilsnigelse til »en Slags Fridag«. Det er Livsminder for Børnene; det er en Overvindelse af den gamle Følelse af Skoleporten som Fængselsdøren, der stænger for Livet og Verden i fem mørke Timer.

Vi vil have levende Mennesker i Skolen.

— — — — —
Den *personlige Skole* er et af Fremtidens Krav!

Det er haabløst i København! Her, hvor en Skolemand som Professor *Frederiksen* vilde være blevet afskediget, og en *Pestalozzi* overhovedet ikke antaget; her er kun det maskinskrevne Arbejde velset.

Københavns »Maskinskolevæsen« levner ikke Plads til Undersøgelser — men det fungerer godt: Der sad to yngre Lærere og talte sammen om 4. Klasses Timeplan. »Jeg havde i Dag om Abraham i Mamre Lund,« sagde Østerbroeren. »Det havde jeg ogsaa,« sagde den anden; han var fra Valby. »Abraham i Mamre Lund« fra Østerbro til Vigerslev i samtlige fjerde Klasser Byen over. Jo vist fungerer det normalt; men om det er et *Hjerte*- eller *Stempelslag*, det maa den personlige Overbevisning afgøre.

Netop: *Den personlige Overbevisning.*

Maa vi faa den respekteret, saa har vi Albuerum med det samme. Det har allerede nu de af os, som har et Menneske til Inspektør. Men det bliver saa mere en privat Forstaaelse end det officielle Syn. *Vinduerne op!* (Ja, endelig ikke et nyt Regulativ om aandelig Udluftning.)«

Han var, som en Ungdomsven skriver, en, der havde hans Gerning i København paa nært Hold, fremfor alt Lærer, og han var det ikke paa et afgrænset Stykke af sin Dag. Han var ikke i Læreruniform paa Skolen og civil hjemme, som vi alle kan fristes til at blive det.

Hans Dreng var altid hos ham, derhjemme ogsaa — somme Tider bogstaveligt — men altid i Tankerne. Men det andet, som er mere vigtigt, han var med hele sin Personlighed i Skolen hos dem.

Han levede i usædvanlig Grad med i sin Tid. Klassens Vægge videdes ud, hvor han var, og Livet selv blev lukket ind og stillet frem for videbegærlige Dreng. Han holdt politiske Valg med sine Dreng i Klassen, tog Eleverne med i Teatret og viste dem den ny Tunnelbane. Han lod dem følge med i Tidens (Verdenskrigens) store Begivenheder, og i sine Feberfantasier paa Sygelejet talte han til dem om Sønderjylland, der skulde vindes tilbage. »Den Dreng, der bringer blot den mindste Sten, har ogsaa været med til at bygge.«

Hvor vilde han gerne holde den Trang frem i dem, at være med til at gavne sit Land. Det kunde give sig pudsige Udslag, som for Eksempel naar han sendte sine smaa Dreng ud en Søndag

for at samle Søm og Glasskaar op paa Landevejen og præmiere den, der havde flest.

Rudolf Bruhn var et Arbejdsmand. Det var forbavsende, hvad han overkom. Først passede han sin Skole, 36 Timer om Ugen, og vel at mærke arbejdede utvivlsomt mere med sine Drengene baade i og udenfor Skolen, end nogen af vi andre gjorde. Saa gik han flere Timer ugentlig til Forelæsninger hos Professor **Vilhelm Andersen**, dernæst havde han to eller tre Fag paa Lærerhøjskolen, førte Korrespondance med ikke faa, talte og holdt Foredrag omkring i Byen hver eneste Uge, fik Tid til baade at læse Litteratur og gaa i Teatret og — arbejdede samtidig med litterær Produktion; saadan saa denne »Drømmers« Dagliv ud!

I »Spejderbladet«s Julenummer 1920 fortæller Gunner Jørgensen om sit sidste Møde med ham:

»Det var vist inde paa Cyklestien ved Peblingsøen. Han stemte sig frem mod en Brandstorm med sammenbidt, ukuelig Energi. Frem vilde han, frem kom han.«

— Det er ikke noget daarligt Billede af Rudolf Bruhn.

Han vilde ikke med, hvor man slog af paa Idealerne for i Ro og Mag at glide med Strømmen. Han vilde op paa Bjergtinderne, selv om han vidste, at Stierne var ujævne og knudrede.

I samme Artikel er der givet et godt Billede af Rudolf Bruhn som Ungdomsfører.

Og han ejede en lykkelig Evne til at faa andre til at slaa Følge. Han ejede den Begejstringens Ild, som desværre er en sjælden Vare i en nøgtern og jordbunden Tid som vor.

Jeg ser ham endnu staa paa Talerstolen i Grundtvigs Hus overfor en Skare lyttende Drengene. Det var Storsynet, han talte om. Det Storsyn, der »ser ud over alle politiske Plankeværker«, det Storsyn, der giver Ungdommen Lyst til at føle Ørnevingerne bruse, og det Storsyn, som midt i Livets daglige Strøm opdager de mange navnløse Helte — ligefra den unge ukendte Kriger, som entrede op og satte Ild paa Arkonaborgen, og til de Helte, der Danevirkenatten spændte sig selv for den efterladte Kanon og slæbte den med til de danske Linjer, eller hver eneste Hede-

bonde, som om Aftenen gaar dødtræt til Sengs efter at have gravet med paa det nye Dannevirke, som skal hegne vor Fremtid herhjemme.

I Vinteren 1913—14 var Rudolf Bruhn med Liv og Sjæl optaget af Forarbejderne til Samling af den bekendte Sympati-adresse til de danske Sønderjyder fra 70,000 unge. Som Adressens Sekretær havde Rudolf Bruhn et meget betydeligt Arbejde. Det var ham en Fryd her at være med til at samle Tilslutning fra alle Sider af dansk Ungdom, af alle politiske og kristelige Lejre og fra alle Samfundslag. Det gav ham ny Tro og Tillid til dansk Fremtid. Dette Arbejde blev for ham et Møde med Sider af dansk Ungdom, han tidligere havde staaet fjernere, og navnlig betød det for ham et djærvt Haandslag ud til Skytteforeningerne og de danske Ungdomsforeninger. Der foregik efterhaanden en Frigørelse i hans Syn paa dansk Ungdom, hans Blik udvidedes, og hans medfødte Uvilje mod at gaa i Baas og sværge til Partiprogrammer hjalp med.

Samling paa national Front, tværs over alle politiske og retningsbestemte Skillelinjer, der var hans Program, det var hans »ungdanske« Idé.

Derfor blev han en af de unge, der varmest sluttede sig til det nye idealistiske, kristeligt-nationale »Hovedstaden« og stillede sin kvikke Pen til Bladets Raadighed.

Rudolf Bruhn var KFUM'er, men blev det aldrig i stærkere Forstand, end at han bevarede sit eget selvstændigt prægede Sjaeleliv. KFUM betød for ham en Bekræftelse paa den Forening af Alvor og Livsglæde, han saa smukt gav Udtryk for (det lille Indledningsdigt i »De 6«). Derimod kunde han være ret kritisk overfor en vis sødladen Jargon. Hans Kristendom var ikke saa dogmatisk bestemt, som mange kunde ønske, og han fandt lettere sin Forbindelse med Gud under den høje Himmel i Guds fri Natur end under Mødesalenes Loft.

Rudolf Bruhns politiske Udgangspunkt var konservativt, og han var en overbevist Forsvarsven; men hans Temperament var radikalt. Overfor den traditionelle danske Partipolitik følte han Lede, han savnede Storsyn og rene Linier. Han døjede ikke konservativ Jeronimus-Træghed og tilgav aldrig de radikale,

hvis politiske Idéer han paa flere Maader følte Tilknytning til, de vestindiske Dementier.

Med Angst og bange Tanker om vor nationale Fremtid gennemlevede han det grufulde Krigens Vejr, der gik hen over Verden; han oplevede det, som det gik paa Livet løs, ikke blot ude paa de rygende Slagmarker, men overalt i Menneskers Sind, ogsaa i hans eget, overalt, hvor man endnu kunde føle og tænke noget ved det hele. Og han saa Redningen i en ny Skole, en ny Opdragelse, der skulde skabe en Slægt med nye Idealder.

I det Arbejde vilde han være med og fremme i forreste Linje og med hele sin flammende Ildhu. Saadan Tanker bestemte hans Virke i Skole og paa Talerstol, og de gjorde ham ogsaa til Forfatter.

Det er Rudolf Bruhns Bøger, der har gjort hans Navn kendt i videre Kredse.

Hans Drengébøger: »Dreng« (1914) og »I Sommerlejr« (1917) straalere af gnistrende Drengelumør og lyser af Sol og Sommer. De er ikke, som saa mange Bøger om og for Dreng, kogt sammen efter en Recept, de er oplevede af en, hvis egen Drengetid straaledede i eventyrlige Minder, og som igennem Ungdomsaarene bevarede ikke saa lidt af det friske, respektløse Drengesind.

Der er Mindelser fra egne Drengaar, fra Realskoledage paa Østerbro og fra KFUM's Sommerlejre, og fra senere Aar, da den elskede og beundrede Hr. Bruhn førte an i FDF's jublende Drengeflok.

Men bagved og ind mellem det eksploderende Lumørs kaade Fyrværkeri skildres Drengesindets stille Alvor, naturlige religiøse Indstilling, nationale Grebthed, dets Længsel og Drøm om Fremtidsdaad.

I FDF's Historie har Rudolf Bruhn med disse Bøger, men maaske især med sin »Væbnersang«, indskrevet sig et varigt Minde.

Længst naaede Rudolf Bruhns Navn med Ungdomsfortællingen »De Seks« (1916). Hans Gave til dansk Ungdom, hvem han tilegner den i det skønne Indledningsdigt:

Lad den hilse hver Ung, ðer har Sol i sit Sind,
der er frejdig og frisk som en Foraarets Vind:
som har Smil over Arbejdets graatunge Slid,
og som vil bygge med paa den kommende Tid.
*Som kan le med Humør, og som dog bærer Bud
fra de evige Lande og Alvorens Gud.*

For en Ungdom som den vil jeg hejse mit Flag,
naar den fylkes en Gang paa en Fremtidens Dag.

Denne Bog er blevet kendt og elsket i vide Kredse. Den er en af de Ungdomsbøger, man sjældent træffer »hjemme« paa Folkebibliotekernes Boghylder.

Det er Bogen om Jonstrup, Rudolf Bruhns Jonstrup 1907—10. Handlingen i Bogen er opdigtet — selvfølgelig, men alligevel er den et herligt Billede af et Stykke oplevet Ungdomsliv. Der er de jonstrupske Skoves Sus og betagende Stemning i den Bog.

Situationer og Begivenheder er digtede eller stillede om i nye og opdigtede Forbindelser, og alligevel er en utrolig Mængde Enkeltheder og Replikker ligefrem fotografisk gengivne, hentet frem som de er af Dagbogsblade og Breve til hans Mor.

Hvor der anes Portræt eller Selvportræt (Tom), er det paa mange Maader fortegnet, kun i Glimt, i enkelte Situationer og Replikker vil man ligefrem kunne sige, det er den og den.

Tydeligst er Ekstrøm, i hvem enhver Jonstrupper fra hine Aar vil genkende den alt for tidlig afdøde Ekberg, et Unikum af gnistrende Vid og respektløs Rapmundethed.

Den myndige og hjertevarme Forstander Vangs kloge og lune Smil tager man heller ikke fejl af.

Og i den yndige Elseskikkelse er der Træk, som enhver Jonstrupper fra disse Aar med Vemod kender igen.

Et lille Bind Fortællinger og Digte er samlede og udgivne efter hans Død af hans Ven, Seminarieforstander Alfred Christiansen.

Her findes den lille Skitse »Da Uvejret brød løs«, et Stemningsbillede fra de skæbnesvangre Julidage i 1914, som Rudolf Bruhn oplevede paa Tilbagerejse fra Lugano. Her findes Smaa-fortællinger, muntre og alvorlige, ofte tidligere optrykt i Julehefter og lignende.

Perlen iblandt dem er den henrivende Fortælling om »Sorens Spille«.

Blandt Digtene er den lille Juvel:

Novemberregn.

Novemberregn — Novemberrusk,
November alle Steder.
Et blodrødt Bær i bladløs Busk.
Og sorte Stammer græder.

En gammel Bro, saa glat og vaad.
Et Vand, som haabløst rinder
og skulper om en sunket Baad
med glemte Sommerminder.

Der er med Grund rejst Tvivl om, hvorvidt det var som Digter, Rudolf Bruhn havde en Fremtid.

Vanskeligst magtede han vel den psykologiske Karaktertegnning. Sproget er ofte skødesløst og ikke altid smagsikkert. Men hvor kunde han mesterligt fremstille en dramatisk Situation, og hvor kunde han gribe og gengive en Stemning, saa man føler den som selvoplevet. Det, der betager i Bogen »De Seks«, det er den stærke og varme Livsfølelse, der banker i hver Linje, han skrev.

Der var i Rudolf Bruhn Stof til en Digter. Han følte det selv som en Flammen i Sjælen; men Spørgsmaalet vilde være blevet, om der var Stof nok til at bære hans dristigste Drømme.

Digterdrømmene levede stærkt og voldsomt hos ham i de sidste Maaneder før hans Sygdom.

Sine Dreng- og Ungdomsbøger regnede han for kun forbedrende Tilløb; men i hans Sind kæmpede Tidens Tanker og vilde have Form.

I hans saa mærkelig sammensatte Sind blev hans stærke Dragelse mod det æstetiske en Kilde til en voldsom indre Spænding. Han maatte befri sig, maatte gennem denne Spænding frem til indre Klarhed, maatte vove Springet.

Og han hævdede frimodigt, at Literatur og Kunst tjente det levende Livs gode Magter bedst, naar de ærligt tjente den hensynsløse Sandhed.

Han tumlede med Stoffet til baade Skuespil og Roman. »Lige Linjer« kaldte han Stykket, og Romanen skulde hedde »Den store Tid«.

Begge en flammende Protest mod Sløjheden, Løgnen, Hykleri og den nationale Holdningsløshed i en Tid, der kun var stor i Krigens bundløse Rædsler, men »Den store Tid« var tillige et bittert, hensynsløst ærligt Selvpøgor.

Det pinte Rudolf Bruhn, som man i de senere Aar i mange Kredse, især yngre, ærede og saa op til, at disse Kredse maatte tro ham bedre, end han var. Hensynsløst, ærligt vilde han sige Sandheden om Tiden, men ogsaa Sandheden om sig selv.

Kun saadan kunde der ryddes ny, solid Grund for den stærke Livstro, den Kærlighed til Livet, der altid var Rudolf Bruhns, i Glæde og Sorg, i Arbejde og Fest.

Terningerne skulde kastes nu paa afgørende Sejr eller Nederlag, men først Nederlaget vilde give fri Bane for hans egentlige Kongstanke, den, hans Digterdrømme alligevel kun i Perioder kunde stille i Skygge. Thi det er nu nok alligevel rigtigt at sige, at det næppe var som Digter, Rudolf Bruhn havde haft en Fremtid.

Den laa for ham i Skolen, i hans pragtfulde Evne til at vinde Børn.

Jævnside med hans literære Stræben og stærkere end den foregik en Udvikling hos ham til Klarhed over Veje og Maal for Fremtids Skole.

Af gennemgribende Betydning for Rudolf Bruhn blev her Mødet med den gamle, men stadig ungdommeligt livlige Professor H. C. Frederiksen.

De mødtes i Jægerspris i F. D. F.-Lejren (1916). »Friser« talte, og Rudolf stod nede blandt Drengene. De fangedes straks grundigt af hinanden. Friser af Rudolf Bruhns Øjne, Rudolf af hele Friserskikkelsen og de dejligt stærke Ord, han talte.

Efter Talen styrede Friser straks sin Vej ned mod Rudolf Bruhn for paa ægte Frisermaner at trykke en ny Ven i Haanden. »Jeg maa ned og trykke Deres Haand og takke for den Trofasthed, hvormed De med Deres dejlige Øjne har fulgt mig hele Tiden!« Rudolf manglede ikke Svar, halvt bortvendt sagde han

stille: »Nej, jeg maa ud og finde mig selv efter alt det, De har kaldt frem herinde!«

Enhver, der har kendt H. C. Frederiksen, ved, at det kunde han ikke staa for! Han lagde sin Haand paa Rudolf Bruhns Skuldre, og medens de sammen gik over Lejrpladsen og ned mod Stranden, blev det Venskab stiftet, der for Rudolf Bruhn var Indvielsen i noget nyt — den grundtvigske, personlige Skoletanke.

Han havde kendt den før, havde betaget læst om Kold; men her mødte han den spillevende i den gamle Friser.

Der foresvævede Rudolf Bruhn en Drøm, en skøn Drøm fra svundne Jonstrupdage om en Skole, hvor alle de Skoleidealer, der lyste for ham, og som hans Hjerte brændte for, skulde virkeliggøres. Der foresvævede maaske ogsaa den gamle Høvding fra Ordrup et forjættende Syn.

Var Rudolf Bruhn Efterfølgeren, der skulde bære H. C. Frederiksens Kongstanke frem, saa den lyste som en Fakkelpaa Vejen frem for nye Slægter?

Det er nu næppe sandsynligt, at Rudolf Bruhn netop var blevet noget i Retning af en grundtvigsk Skoleholder eller Højskolelærer. Han havde snarere skabt sin egen Form. Men eet er sikkert, at Forholdet til Professor Frederiksen, et Forhold, der udviklede sig til et næsten sønligt Fortrolighedsforhold, blev af gennemgribende Betydning for hans Skolesyn og gav hans Kritik af den officielle Skole ny og voldsom Slagkraft.

I rappe, æggende og vittige Artikler i »K. K.« og »Hovedstaden« hamrer han løs paa den officielle Skole, hvis pragtfulde Organisation og ydre Storhed paa mange Maader kunde betage ham, men hvis indre Brøst og Farer han fik et stadig skarpere Øje for.

Hans Kærlighed til Grundskolen og Tro paa dens Fremtid fik et stærkt Udtryk i et større Indlæg: »Hvad er Grundskolen? Hvad bør den være? Hvad vil Grundskolen være?« Han sammenligner den bestaaende Skoleordning med en forhugget Træstub, hvor Topskuddene er hugget af ved det fjerde Aar og podet ind som en Sidegren, der tynger det hele.

I Københavns Kommunalærerforening opførtes i 1918 hans Revy, og aldrig har hans respektløse Henrikhumør gnistret og

straalet som i disse Viser, hvor han leger syndig Himmelspræt med enhver Form for kommunalpædagogisk Højtidelighed, lige fra Rengøringskoner og Skolebetjente til Direktion, Borgmester og Raad. Med levende Interesse følger han alt, hvad der rorer sig indenfor Lærerskolernes Ungdom. Han hilste med Glæde Oprettelsen af Dansk Seminarieelevforening, hvis Navn han dog vanskeligt forsonede sig med, han ivrede voldsomt mod de forhadte Gloser, Seminarium og Seminarist. Lærerskole og Lærerelev skulde det hedde. Han skrev ildnende Artikler til de unge Lærerelevs Blad, og paa deres Aarsmøde paa Skaarup i 1917 talte han flammende Ord til lyttende unge og satte Maalet højt for Danmarks Lærerungdom.

Hans Foredrag: »Som vi er, som vi var — og som vi burde være« blev siden trykt og udgivet. Det giver Læseren et Indtryk af den æggende Appel, der gjorde Rudolf Bruhn til en saa fortrinlig Ungdomstaler. Efter en lille humoristisk og dog vemodig Oversigt over Lærerstandens Ahner, lige fra Per Degn til Nutidens Seminarist Svaabæk, vender Rudolf Bruhn sig med et heftigt Angreb paa den nuværende Seminarieordning. Slutningen af Talen gengives her:

Der skal og der maa stilles store, ja endda *meget* store Krav til Lærerskolerne. Det var ikke en Gang nok, om Programmerne var i Orden; om der var de fineste Specialkræfter til Stede i hvert eneste Fag. Skolen kunde dog være forfejlet.

Der skal, det er vist *Skjoldborg*, der har brugt Billedet, »paa hver eneste Lærerskole være et Taarn rejst imod Tidens Vejr«. Men de fleste Skoler ligger skjult i Dale eller omgivet af idylliske Landsbyer, og Tidens Vejr gaar langt uden om.

Anton Nielsen fortæller i sin Bog »Seminarieliv i Fyrreerne«, om, hvordan de oplevede 1848. Tænk Dem, hvad det Aar betød: Troner omstyrtes, Revolutionens Bølgeslag gik over alle Europas Lande; det danske Folk oplevede en Stortid, saa højtidsfuld og opløftende, saa alle senere Slægter maa misunde dem — og da gaar disse værdige Seminarister nede paa Jonstrup og ved ikke, hvad der foregaar, Aviser faar de ikke, »for de skulde have Ro til deres Eksamenslæsning«. »Den tapre Landsoldat« naaede ud til dem, trykt som en Markedsvise. Sangstemmen var med, og den blev spillet igennem paa en Violin og derefter erklæret for noget Juks.

Der har De »Anno 1848« og Danmarks vordende Lærere! De, som skulde have bragt Bruset for den store Tid til de kommende Slægter; de gaar fjernt fra det hele og passer deres Pibe og deres Læsning. Verdensorkesetret derude og den skrattende Violin derhjemme, det er Stortidens Genklang af det vældigste Vejr, Menneskeheden har oplevet indtil vore Dage.

Og nu i vore Dage?

Hvis der blev spurgt Danmarks Lærerelever 1914—17: Hvad fik I ud af den store Tid? saa er det mest rimeligt, at de fleste vilde slaa Blikket ned og sige: Ingen Verdens Ting! Og det vilde hverken være Deres eller Deres Læreres Skyld maaske. *Der var ikke Tid.*

Og dog? *Bør* der ikke være Tid til at gennemgaa den Verdenshistorie, der sker udenfor vore Vinduer.

Vinduerne op og lyt efter, hvad der sker derude! Livet maa ikke være eet og Skolen et andet. Men Livets Pulsslag skal banke gennem Lærerskolerne. Tidens Krav og Tidens Spørgsmaal skal være derinde; ikke doceres, ikke afgøres. men *brænde*.

* * *

Naar jeg saa tilsidst skulde prøve at samle alt dette, saa vil jeg gøre det ved at ønske for Dem, at Mindet fra i Dag, da vi stod deroppe paa Bregninge Kirketaarn i Tidens flygende Blæst og Bygevejr — andet kan vi ikke forlange i 1917 —, at det Udsyn altid maa være over Dem og Deres Gerning.

— Derude, hvor jeg havde den Lykke at leve mine tre gladeste Ungdomsaar, havde vi en Udsigt fra vore Vinduer mod fjerne Skove ude i Horizonten. Skove, som stod brunlige under Vinterens Sne; Skove, som blaanede under Sommerens Dis.

Jeg tror aldrig, vi glemmer de Skove. Uden vi vidste det, prægedes vi hver Dag af Billedet: Landevejen, som gik hverdagsjævn og hvid ud over de almindeligste Marker og Bakker, men saa derude:

»Hinsides fjerne Skoves Sus
og sollyse Haves Bølgebrus
Tanken paa Eventyr vanker — —«

Skovene kaldte og sagde: Du maa aldrig give op og blive som en af dem, der sidder i Grøften og siger, der er ikke noget ved det hele, og man naar alligevel aldrig Eventyret eller Idealet!

Vær altid paa Vej!

Se derfor at faa saadant et Maal, et Stykke Ungdomsskov, der evig og altid vil mane og kalde. Du maa aldrig slaa dig til Ro med, som du er. Du maa ikke give op. Vær paa Vej fremover!«

»Aldrig færdig, altid paa Vej!« Det var hans stadige Motto!

* * *

Rudolf Bruhn bevarede et trofast og hjerteligt Forhold til Jonstrup og alt jonstrupsk. Og det var ikke blot hans gamle Jonstrupvenner, men ogsaa den gamle Borg, dens Forstander og Lærere og de skiftende Eleehold, der fik det at mærke. Her paa Jonstrup instruerede han et Efteraar (1912) sin Komædie »Jonstruppere«, der gjorde stormende Lykke. Her talte han til en vaagen og lyttende Ungdom om jonstrupske Idealer.

Her holdt han sit æggende Foredrag om »Den gamle Borger«. Til Jonstrup skrev han (1918) *Kantaten*, der nu synges hvert Aar ved Dimissionen paa Jonstrup Lærerskole:

Nu grønnes de Birke ved Søndersø Bred,
 Det skinner med Sol gennem Bøge.
 Nu drager der atter en Skare af Sted
 For Fremtidens Slotte at søge.
 Der vinker fra Borgen et Flag til Farvel.
 Og nu er det jer, som det gælder!

Det synger fra Skov og det kvæder fra Krat,
 Og Vaaren er just som den plejer.
 Du staar ved dit Vindu og lytter i Nat,
 Og synes, det hele du ejer.
 I Morgen der blæses til Opbrud paa ny,
 Og nu er det jer, som det gælder!

Der gaar gennem Jonstrup en Slægternes Gang,
 De kommer, de er — og forsvinder.
 Der toner deroppe fra Bakken en Sang
 Af evigt bortvandrende Minder.
 Og Aar efter Aar en Flok maa af Sted,
 Og nu er det jer, som det gælder!

(Melodi: »Sjung svenska Folk!« Nr. 33. Östersjöen: Du blånende Hav.)

Ved Afsløringsfesten 14. Oktober 1917 ved Stenen, der paa hans eget Initiativ af jonstrupske Elever blev rejst ved »Afrødites Øje«, talte han varmfølte Ord om Troskab mod alle jonstrupske Minder, der aldrig maa dø, og om, hvordan en Omsætning af Drøm til Daad, som det sejge Tag med Stenens Flytning og Rejsning var Udtryk for, maatte mane til Livets Arbejdsdaad.

»Det er tungt at dø ung, før man endnu har udrettet noget,« sagde Rudolf Bruhn et Sted i sin Tale.

Aarsdagen efter samledes vi ved hans Grav!

Det var den onde Sot, den voldsomme og forfærdelige Influenzaepidemi i Efteraaret 1918, der bortrev ogsaa ham, hvem vi bittert maa savne; bitrest og smerteligt hans Mor og Søster og hans unge Kæreste, med hvem han nylig var blevet forlovet, og hvis henrivende vaarfriske Ungdom blev hans Hjertes Lykke-drøm.

Da han laa paa sit Dødsleje, spurgte hans Moder ham: »Rudolf, har du i Sinde at rejse fra mig?« — »Nej Mor,« svarede han, »du kan tro nej, der er for meget endnu, der skal udrettes!«

Saa kom den forfærdelige 9. Oktober, da vi blev rystet af et Budskab, vi ikke kunde tro: Rudolf død! Den Dag vil altid staa for os som et af vort Livs smerteligste Minder!

Aldrig mere skulde vi møde hans herlige, trofaste Venne-sind, der lyste varmt i hans dejlige Øjne, naar han med et kært Smil og det ham egne Skuldertræk rakte os sin Haand med et djærvt Tryk og et festligt »God Dag, du!«

Denne voldsomme stærke Livsstrøm maatte altsaa standse, før den endnu for Alvor var kommet til at arbejde med alt det, som han drømte om, skulde blive hans Manddoms Daad og Indsats. Men vi ved, at Rudolf Bruhns korte, rastløse Arbejdsdag ikke blev levet forgæves.

Der lyste ung Glæde og frejdig Livstro, hvor han gik. For mange af de Drengene, for en Del af den Ungdom, der mødte Rudolf Bruhn paa deres Vej, vil Mindet om ham lyse. Hvor Rudolf Bruhn satte Plovfuren i unge Sind, vil Sæd gro, og Drøm skabe Daad.

Og saa længe Sten stander ved Sø, og forkynder for et levende Jonstrup om jonstrupske Minder, der aldrig maa dø, saa længe vil ogsaa hans Navn leve!

Efteraarsløvet laa — broget og gyldent — paa den smukke Vestre Kirkegaard, da vi hin 14. Oktober 1918 fulgte Rudolf Bruhn til Graven.

Med Venskabets Ret, med Sorgens Myndighed, med den personlige Smertes stærke Magt talte Forstander Bredstrup her ved sin unge Vens Kiste og greb vore Hjerter, tolkede vor Sorg, men ogsaa vor Tak, saadan som ene han kunde gøre det:

»Farvel, Rudolf Bruhn! Tak, for hvad du vilde, og for hvad du udrettede! Farvel og Tak og paa Gensyn!«

Ungdomsvenner fra Jonstrup bar hans Kiste. Ved Graven stod en Æresvagt af Ungdom. Der var hans Dreng fra Skolen. F. D. F.s Faner gjorde Honnør ved Baaren; der var saa mange unge samlede, at der var et Hundrede som ikke kunde komme ind i det store Kapel.

Ogsaa Jonstrup stod Æresvagt. 3. Klasse var mødt med Sangkor og bragte en sidste Hilsen fra det Sted i Verden, han elskede højest: Jonstrup!

Vor Gerning.

Af Rudolf Bruhn.

Langt kan vandre og vidt kan naa
de Sjæle, vi fik i Eje.

For os selv glider Dagen graa
ad Skumringens stille Veje.

Gav vi dem Sol og Sang i Sind,
fulgte vi dem i Livet,
var vi med derude.

Hvem vil mindes din Arbejdsdag,
Hvornaar mon en Tanke sendtes.
Sjældent hejstes et Løftningens Flag,
saa Gerningens Storsyn kendtes.

Stod den for os i Ungdommens Syn,
blaaend det bort i Kornmod's Lyn.
Intet blev tilbage.

Dog — jeg tror, at der er et Sted,
hvor alle de Skæbner mindes.
Og jeg tror, hvor et Hjerte var med,
vil plovdybe Spor der findes.

Tanker vil gro i Tusindfold,
give din Gerning Adelsskjold,
om dit Navn end glemtes.

JONSTRUP UNDER SAXTORPHS STYRE

Af J. P. Jørgensen.

Krigsluen raste om Akselhus,
og Borg og Hytte nedsank i Grus,
mens Fjender sig lejred i Støvet,
og Ødelæggelsen stormede fort.
Nu Blaagaards Sønner maa drage bort
den hjemlige Arne berøvet.

Da vandred' de did til Jonstrups Vang
og bygged' i Ly af Skovens Hang,
ved Søens blaanende Bølge.

(H. Mortensen.)

Da Staten 1808 havde overtaget Jonstrup-Gaard, blev der strax givet Ordre til at indrette Hovedbygningen til fremtidigt Brug for Seminariet »paa hurtigste og billigste Maade«; men Ombygningens Udførelse blev da ogsaa derefter: et tarveligt og usolidt Arbejde, som først blev endt i Høsten næste Aar.

En Sen-Sommerdag sidst i September 1809 skred et større Vogntog fra Københavns Nørrebro ud ad Frederikssunds Landevej. Det var »Blaagaards Sønner«, der med deres Lærere som husvilde maatte forlade den store, larmende Hovedstad og drage ud paa Landet til det stille, venlige Jonstrup. De forreste Vogne var optaget af Lærerfamilierne og deres Bohave; derefter fulgte en Vognrække, der medførte Seminariets Inventarium: Kathedre, Borde, Bænke, Senge, Skabe, Kommoder o. m. a., og ovenpaa Læssene tronede »Blaagaards Sønner«. Udenfor Ballerup By drejede Vogntoget tilhøjre ind paa Markvejen over Overdrevet og forbi Fugleburshuset og til Toppen af Maaløv Kratbakke; og herfra øjnede de Vejfarende endelig Rejsens Maal, Jonstrup-Gaard, der laa for dem dernede i Dalen med sine hvide

Jacob Saxtorph.

Født i Roskilde den 7. September 1771. Student fra Roskilde Skole 1788. Fra 1789 til 1799 Lærer ved samme Skole. 1795 Skoleembedsexamen. 1799–1801 Lærer paa Jonstrup og 1801 - 1818 Forstander. Derefter Rektor i Odense. Bolig i København. Død under et Besøg i Odense den 12. August 1850.

Mure og sit røde Tag; det var, som om den venligt og smilende bød dem et hjerteligt »Velkommen!«

Da Vogntoget endelig naaede Borggaarden, fik alle Hænder travlt med Indflytning af Bohave og Inventarium. I Stueetagens Midterfløj fik Eleverne anvist Sovesale med Vaskerum, Sygestue, Pulterkamre samt Spisestue. Økonomens Virksomhed blev henlagt til Etagens østre Sidefløj, medens der i vestre Fløj blev Beboelse for Tredielæreren. Øverste Etages vestre Fløj og en Del af Midterfløjen tog Forstanderen i Besiddelse; her var desuden Direktionens Mødesal og Arkivværelset. I Midterfløjens østre Del fik Andenlæreren Beboelse, og i Etagens østre Fløj var indrettet Lære- og Læsestuer for Eleverne. Kælderen under vestre Fløj blev overladt til Økonomen; her var Bagerovn, Proviantkælder, Vaskekælder m. m. Da Økonomen paa Blaagaard, Gartner Preisler, ikke ønskede at flytte til Jonstrup, blev Økonomien overdraget til Kobbetsmed Hans Chr. Greiersen, og som Portner blev ansat Lorens Lorensen.

Den 8. Oktober foretog Biskop Balle Indvielsen i Overværelse af en større Kreds af Indbudte, hvorefter Undervisningen begyndte med Prof. Saxtorph som Førstelærer og Forstander, hidtilværende Lærer ved Brøndbyvester Seminarium, Pastor Roeskilde, som Andenlærer, og cand. theol. Schow som Tredielærer. Kommissionens Medlemmer Münter og Reventlow foreslog, at Musikundervisningen for en billig Betaling skulde overtages af en nærboende Skolelærer et Par Eftermiddage om Ugen. Det faldt imidlertid haardt for »Gamle Zinck« at trække sig tilbage fra Seminariet, og han fik da omlagt sin Teatertjeneste saaledes, at han fik 2 ugentlige Fridage, og han dukkede saa atter op som Seminariets Musikk lærer. Rejserne til og fra Jonstrup blev imidlertid for besværlige for den gamle Mand; han søgte derfor 1811 sin Afsked, og man tilstod ham hele hans Gage i Pension.

Der forestod Saxtorph et brydsomt Arbejde med at ordne Seminariets indre og ydre Forhold, og særlig tog han Sigte paa at skabe Hygge og Velvære samt gode Levevilkaar for Lærerfamilierne og Eleverne. Strax ved Ankomsten udstedte han et kategorisk Forbud mod Krogang i den op til Seminariet liggende

Møllekro. Og da der i Omegnen ikke var Udsalg af Husholdningsvarer (særlig Kolonial) undtagen i Fabrikkens Høkerhandel i Kroen, traf han den Ordning, at Lærerfamilierne fra deres Forbindelser i København fik Varer udsendt med Økonomens Vogn, naar denne var i Byen. Ved lejede Arbejdere fik han ryddet op efter Haandværkerne, gravet Brønd, samt forlagt en Del af Lindealléen til syd for Portnerboligen, hvorefter Seminariets Haver og Marker blev inddigede. Hertil udrede Staten 544 Rdl. 42 Sk.

De Haveanlæg, Saxtorph forefandt paa Jonstrup, var Fabrik-ejerens stor Have øst for Hovedbygningen, som nu blev »Professorens Have«, og et Haveanlæg syd for Lindealléen, som blev overladt Økonomen og Portneren. Men nord for Hovedbygningen og Professorens Have henlaa en Mark som Ager og Eng, og allerede 1809 havde Saxtorph affattet en Plan, hvorefter denne Mark væsentlig skulde indtages til Have og Lystanlæg. Nord for Hovedbygningen blev først udlagt Gymnastikplads, og nord for Professorens Have blev anlagt en bred Allé, beplantet med Ahorn. Nord for Alléen blev anlagt Haver til Lærerne, og nord for Gymnastikpladsen Smaahaver til Seminaristerne. Alle Haver skærmedes mod Øst og Nord af »Anlægget«, der var et bredt Læbælte af højstammede Træer og Sirbuske, og hvorigennem en bred Spadseregang bugtede sig fra Alléen øst og nord om Haverne ned til »Øen«, en lille beplantet Holm i Møllesøen. Midt i Borggaarden blev anlagt en oval Græsplæne, beplantet med Kastanietræer. De højstammede Træer leveredes fra Ledøje Plantage, Frugttræer og Buske fra Frederiksberg Slotshave.

Haveanlæg og Plantning blev udført af Seminariets Elever under den praktiske Undervisning i Havebrug, og det var en af Eleverne selv, Ole Jacob Gebauer (f. 1789), der ledede Arbejdet. Han havde efter 5 Aars Uddannelse i Haverne ved Sorø Akademi faaet Lærebrev som »Gartnersvend«, hvorefter han 1808 var bleven Seminarieelev paa Blaagaard. Gebauer var en særlig dygtig og praktisk Gartner og Plantør, og under hans Ledelse arbejdede Seminaristerne med saa stor Lyst og Udholdenhed, at Have- og Lystanlæg i det væsentligste var fuldført ved hans Dimission 1811. Da man ønskede at knytte ham

til Seminariet, fik han Ansættelse som Lærer i Havebrug med en aarlig Løn af 80 Rdl. samt Kost og Ophold som en Elev, og med Tilsagn om ved indtrædende Vakance at blive ansat som Skolelærer i Seminariets Nærhed. Foreløbig blev han Hjælpe­lærer i Farum, og derfra vandrede han 2 Eftermiddage om Ugen til Jonstrup for at undervise. Ved Besættelsen af Lærerembedet i Lille Værløse blev han imidlertid forbigaaet, og derfor fik han saa Løfte om Ansættelse ved en ny Skole, der skulde oprettes i Knardrup; men da det trak i Langdrag med Skolen, tabte han Taalmodigheden og beklagede sig (17. Marts 1813) for Kommissionen over, »at han nu havde slidt det lidt, han havde af Klæder ved sin Afgang fra Seminariet, uden af sin ringe Løn, 80 Rdr., at kunne anskaffe sig andre.« Kommissionen tilstod ham nu 200 Rdr. som »Erstatning for det store Tab, han havde lidt ved i 2½ Aar at maatte undvære en tilbuden god Skole«. Biskop Münter formaaede derefter den gamle Degn Riis i Stenløse til at fratræde og udnævnte i hans Sted Gebauer til Skolelærer og Kirkesanger, »for at han kunde fortsætte sin Virksomhed ved Seminariet«.

Krigen 1807—14 medførte stor Dyretid. Da Kolonialvarer ikke var til at opdrive, hjalp man sig med Surrogater. Dette var galt nok, men værre var det, naar det skortede paa almindelige, dagligdags Fødevarer. Da Bagerovnen paa Jonstrup var nedfalden, fik Seminariet Brød fra en Bager paa Nørrebro; men i 1812 var Brødmangelen i København saa stor, at Magistraten forbød Bagerne at sælge Brød til Udenbysboende. Saxtorph udvirkede da, at »Provideringskommissionen« fik Ordre til af sit Oplag at overlade Jonstrup ialt 50 Tdr. Rug, 2 Tdr. ugentlig, til en Pris af 20 Rdl. pr. Td., som Seminariet saa selv maatte besørge bagt. Da dette Forraad var medgaaet, meldte Økonomen, »at han ikke kunde være ansvarlig for at kunne skaffe Seminariet Brød, endog til hvilkensomhelst Pris, da Rug ikke var til at bekomme, medmindre det fornødne Kvantum blev ham anvist til en bestemt Pris«. Saxtorph maatte saa atter henvende sig til Autoriteterne for at faa anvist det fornødne Brødkorn. Til disse trange Tider sigter det gamle jonstrupske Rim:

Smørumovre og Smørumnedre de ligger paa Rad,
Og Maaløv ligger i en Hule.
I Bringe har de kun liden Mad,
Paa Jonstrup aldrig en Smule.

En Følge af Dyrtiden og de elendige økonomiske Forhold blev, at medens en Elev 1797 aarlig betalte for Kost og Vask 40 Rdl., steg denne Konto i Aarenes Løb saa højt, at Betalingen 1816 var 108 Rdl., hvortil kom, at Eleverne i Fremtiden skulde medbringe Sengeklæder, 2 Par Lagen, 6 Haandklæder, samt Ske, Kniv og Gaffel, og endvidere en Regnetavle. Lærerne med deres usle Lønninger kunde kun med Bekymring se Fremtiden i Møde, og Staten maatte da ogsaa her træde hjælpende til med personlige Lønningsforhøjelser, ligesom den 1814—15 søgte yderligere at forbedre Lærernes Levevilkaar ved at overlade dem Brugen af nogle Smaalodder i Vangen, der imidlertid omtrent var værdiløse, da ca. $\frac{2}{3}$ af Arealet var sur Eng og Mose, medens Resten var Agerjord af ringe Bonitet. Det ved Dyrkningen af disse Lodder forefaldende Arbejde blev præsteret af Eleverne, idet man ventede, at disse herved kunde opnaa saa megen Indsigt i Landbrug, at de senere som Skolelærere vilde være i Stand til at dyrke en Skolelod som et lille Mønsterbrug. Det kgl. Landhusholdningsselskab skænkede 21. Juni 1821 Seminariet en engelsk Svingplov, for at Eleverne kunde indøves i Brugen af dette Redskab, og 1823 modtog Seminariet 25 Eksp. af »Lærebog i Agerbrug« af Dalgas. Da Saxtorph ofte i Embeds Medfør og som Medlem af »Den store Skolekommission« maatte foretage Rejser til Hovedstaden, saa han sig nødsaget til at holde egen Befordring, hvorfor han for egen Regning købte 2 Parceller af Maaløv Krat, som han drev sammen med sin egen Embedsjord.

De slette økonomiske Forhold her i Landet under og efter de 7 Aars Krig var til Tider ret truende for Seminariet, og for at sikre dets Fremtid foreslog Saxtorph 1813 at lade det indgaa under det 1805 oprettede Seminariefonds Økonomi. Regeringen bifaldt Forslaget og skænkede Seminariet Bygningerne og Jorderne til Ejendom. Saxtorph foreslog dernæst, at der ved indtrædende Vakance i Ballerup og Farum Pastorater skulde dannes

et nyt Sognekald af Maaløv Sogn, Bringe By og Jonstrup Vang med Seminariets Religionslærer som Præst. Forslaget blev imidlertid ikke approberet. I Aarene 1813—14 deltog Saxtorph i Forhandlingerne om at udvide Jonstrup Seminarium med en 4. Klasse, der særlig skulde uddanne Lærere til Købstadskolerne. Planen, der modarbejdedes stærkt af Reventlow, blev imidlertid stillet i Bero paa Grund af Pengeknaphed. — I 1815 blev Saxtorph af Kancelliet opfordret til at affatte Forslag til en fælles Undervisningsplan for samtlige Seminarier, og derefter blev det overdraget ham tilligemed Seminarieførstanderne Hammond og Bojsen at udarbejde et Reglement, der skulde sikre de vordende Lærere en fyldigere Uddannelse. — Imidlertid var den af »Den store Skolekommission« udarbejdede Skoleordning af 29. Juli 1814 traadt i Kraft; Kommissionen blev derefter opløst, og Styrelsen af Seminariet overgik nu til Kancelliet.

I Aaret 1816 havde Seminariet bestaaet i 25 Aar, og i den Tid var der dimitteret 248 Elever foruden 9 andre, der var udgaaet med Bevis fra Lærerne, altsaa ialt 257. Kancelliet bestemte da, at der i den Anledning den 25. Juni skulde afholdes en større Festlighed, hvortil blev indbudt en Kreds af Almenoplysningens Venner og Befordrere, Seminaristerne sang en Kantate, forfattet af Seminarielærer Schow, hvorefter Kancellipræsident Cold holdt Festtalen. Efter Talen blev sunget en Hymne af Digteren Th. Thaarup, »hvortil Zinck havde komponeret en aandrig Musik«:

Evnen fødes, den forgaar,
 Men Du, o Jehovah bestaar!
 Naar Dagens Stjerne ej skal mere brænde,
 Naar Jordens Sted er ej at kende,
 Da taler den, som skabte Sol og den:
 »Vord Lys og Jord!« da vorde de igen.
 Kun Du er uden Byrd, og uden Ende.
 Halleluja! — Jehovah! Elohim.

Vi knæler for Dit Aasyn ned,
Din Vælde, Jehovah! vi kende.
Men Abba! Fader! hver Din Søn det véd,
At som Din Vælde, er Din Godhed uden Ende.
Stig højt, vor Glædes Jubelraab:
Gud, Jehovah! vor Trøst, vort Haab!

Hvert Aandedrag, hvert Støvets Fjed,
Dem har Du talt, Du deres Grænser véd,
Du ser i Hjertet ned.

Gud, Jehovah! som Jordens Slægter dyrke!
Giv Du vor Vandel Visdom, Taalmod, Styrke!
Amen!

Kor af »Athalia«. Musikken af Schultz.

Vidt over Verden gaar, o Gud, Din Magt og Vælde!
Hver tilbede vor Gud! hver anraabe hans Hjælp!
Inden Tiden blev til, inden Kloden blev grundet,
Var han, vor Gud! Pris hans Godhed og Magt!
Med Sang, med Fryd, pris hans Godhed og Magt!

Omsonst skal Vold og Ondskab byde
Det Folk, som priser ham: Hold inde med din Sang!
Vi helligholde dog hans Fest,
Af gyldne Strengte lyd harmonisk vores Harpe!
Højt over Verdner gaar Dit store Navn, Jehovah!
Med Sang, med Fryd, pris hans Godhed og Magt!

Højt over Verdner gaar Dit store Navn, Jehovah!
Med Sang, med Fryd, bringer Lov ham og Tak!

Sang.

Hver ærlig Dansk erkendtlig
 En Borgerkrans for Danmarks Ven
 Af Egeblade binde!
 Den vorde den Fredgodes Løn!
 O! ingen Konge den saa skøn
 Ved Krigerdaad kan vinde.

Op Brødre, op med Sang og Dans,
 Saa Pligten bød, vor Hyldings Krans
 Vi Danerkongen binde,
 Den vorde skal Skjoldungens Løn!
 O! ingen Konge den saa skøn
 Som Frederik skal vinde.

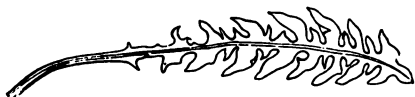
Forsamlingen istemte derefter som et Jubelkor Salmen: »O! priser Herren alle Mand.« — Sangen blev ledsaget af Musik (Strygeinstrumenter), udført af Medlemmer af det kgl. Kapel. Efter Højtideligheden blev Resultaterne af den forud afholdte Eksamen fremlagt og Eleverne prøvede i enkelte Fag. I Anledning af Jubilæet afgav Prof. Saxtorph Beretning om Seminariets Virksomhed i de forløbne 25 Aar. Han fremhævede, at af alle skønne Kunster er Musikken mest skikket til »at vække og skærpe den ethvert Menneske af Naturen medgivne æstetiske Følelse,« og han maatte derfor beklage, at dette Undervisningsfag paa Seminariet blev hæmmet ved Mangelen paa hensigtsmæssige Materialier, navnlig Musikinstrumenter. Efter Saxtorphs Henstilling skænkede Kongen derpaa til Seminariet følgende kasserede Instrumenter fra det kgl. Kapel: 1 Fagot, 5 Klarinetter, 1 Obo, 1 Picolo, 16 forskellige Stykker til Klarinetter, en Fløjte, samt en Bratch, og 1817 modtog Seminariet endvidere efter kgl. Befaling 2 brugte Valdhorn.

Samtidig med, at Seminariet fejrede sin Jubelfest, klagede Præstestanden højlydt over de store Afgifter, den maatte svare til Seminariefonden og til Amtsprovsternes Lønning, og flere

ansete Gejstlige, bl. a. Stiftsprovst Stockholm og Pastor Rønne, rettede et Stormløb mod Seminarierne; de erklærede, at de var for kostbare, ja at de var overflødige, da Præsterne efter deres Mening godt kunde overtage Uddannelsen af Folkeskolens Lærere. Selv i Regeringskredse syntes Filantropismens Skoletanker at henvejres, hvilket Saxtorph særlig maatte føle, naar man krympede sig for, eller endog helt nægtede at bevilge de til Seminariets Drift nødvendige Udgifter.

Særlig var Chr. Reventlow karrig overfor Jonstrup. Han erklærede saaledes i en Skrivelse til Forstanderen, at »de Bekostninger, som hidtil var en Følge af Førstelærerens Stilling, for Eftertiden maatte søges undgaaede, da Finansernes Forfatning var saaledes forvirret, at alle Udgifter burde bortfalde, som ikke var aldeles fornødne. Det Gæstebud, som fandt Sted ved Eksamen, burde bortfalde, og kun de nødvendige Dommere skulde indbydes til at overvære samme. Om ellers nogen vilde bese Seminariet, saa var Ballerup Kro kun noget over $\frac{1}{2}$ Mil fraliggende.« Endvidere fandt Reventlow det ikke fornødent for Forstanderen at holde Skriver eller Fuldmægtig. Derimod savnede han saadanne Medhjælpere til Undervisningen, som kunde skaffes Seminariet ved omboende Lærere. Ved Vesterborg med over 30 Elever besørgede Skolelærer Tarp Musikundervisningen tilfredsstillende efter Grevens Mening. — Imidlertid søgte og opnaaede Lærerne Roeskilde og Schow Forflyttelse; og da Saxtorph mærkede, at man nu ogsaa i Regeringskredsene svigtede Filantropismens Skoletanker, idet der endog var Stemning for at nedlægge en Del af Seminarierne og at indskrænke Undervisningen paa de øvrige, saa besluttede ogsaa han at fortrække fra Jonstrup, og den 12. Decbr. 1818 blev han kaldet til Rektor i Odense, hvor han virkede, indtil han 1843 blev entlediget med Pension. Derefter tog han Bopæl i København. Til Seminariets Stiftelsesdag den 14. Marts 1844 havde Saxtorph, der nu var Etatsraad, modtaget en særlig Indbydelse, og han havde glædet sig til, efter mange Aars Fravær, atter at gense Borgen, men han maatte paa Grund af slet Vejr og svigtende Helbred sende Afbud med Undskyldning og Tak. Han døde 12. August 1850 under et Besøg i Odense, 79 Aar gammel.

Saxtorph virkede ved Seminariet ikke alene som den dygtige Lærer, men tillige som en fortrinlig Inspektør og Administrator, og særlig skyldes det hans Bestræbelser og hans ubøjelige Energi, at det lykkedes efter Ødelæggelsens Vederstyggelighed 1807 at føre Anstalten frelst i Havn paa Jonstrup-Gaard. Og her — paa dette idylliske, men dog tillige afsides Sted — arbejdede han utrættelig for Seminariets Fremgang, samt for at skabe Hygge og Velvære for Medlærere og Elever. Hans Virke blev da ogsaa paaskønnet af Autoriteterne ved, at han den 22. April 1807 blev udnævnt til Professor, og den 28. Jan. 1810 hædredes han med Ridderkorset. I de 10 Aar, Saxtorph virkede paa Jonstrup, raadede der her en god Tone. Der var den bedste Forstaaelse mellem Forstanderen og hans Medlærere: Den stilsfærdige Pastor Roeskilde, den humoristiske Schow, de godmodige Lærere Andersen og Gebauer samt den robuste Gymnastiklærer Gehl. — Overfor sine Elever forstod Saxtorph at holde paa sin Autoritet; men hans Optræden overfor dem var dog stedse præget af faderlig Jovialitet, og de gav ham da ogsaa Hædersnavnet »Fatter«, der gik i Arv til de efterfølgende Forstandere. Han deltog altid i Elevernes Lag, naar de »festede«, f. Eks. paa Kongens Fødselsdag, Stiftelsesdagen, Mikkelsdag o. s. v., hvortil kom »Fatters Fødselsdag«. Naar Festmaaltidet var endt og Bordet afdækket, traadte »Fatter« frem fra Økonomens Køkken med en mægtig Bolle Punch og intonerede under de Tilstedeværendes Jubel en af de gamle Klubviser, f. Eks. »Tag, Brødre, Glas i Haand« o. lign.

JONSTRUP UNDER WEGENERS STYRE

Af J. P. Jørgensen.

*Hver ærlig Dansk erkendligen
en Borgerkrans for Danmarks Ven
af Egeblade binde!*

*Den vorde den Fredgodes Løn!
Oh! ingen Konge den saa skøn
ved Krigerdaad kan vinde.*

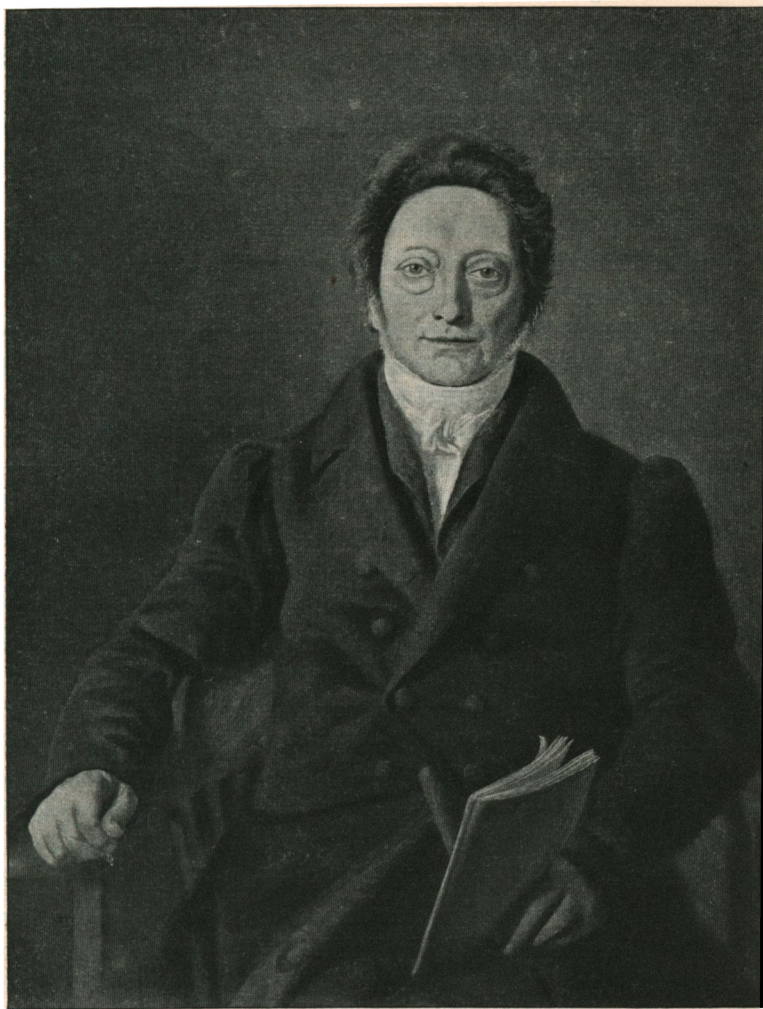
*Op, Brødre! op med Sang og Dans;
saa Pligten bød: vor Hyldings Krans
vi Danerkongen binde.*

*Den vorde skal Skjoldungens Løn.
Oh! ingen Konge den saa skøn
som Frederik skal vinde.*

Den 24. Februar 1819 blev Kapellan hos Domprovsten i Roskilde og Lærer ved den derværende Latinskole Jens Ernst Wegener udnævnt til Forstander ved Jonstrup Semnarium. Det var under højst vanskelige Forhold, at han traadte til som Forstander, idet Seminariet paa Grund af Statens slette økonomiske Tilstand havde mistet sine væsentligste Indtægter og endog havde Udsigt til at blive nedlagt. Efter langvarige Forhandlinger blev det dog fastslaaet, at Jonstrup skulde vedblive at bestaa, men at Undervisningen skulde indskrænkes og det ene Lærerembede nedlægges. Uddannelsestiden paa Jonstrup blev fastsat til 3 Aar, medens den paa de øvrige Seminarier kun var 2 Aar. (Kgl. Resol. 8. Oktober 1824). Prof. Saxtorph havde højnet Undervisningen ved Gennemførelsen af Reglm. 10. Februar 1818, der sikrede de vordende Lærere en saadan Uddannelse og aandelig Udvikling, at de kunde indtage et højere Stade i Samfundet end Almuen, og derved blive i Stand til at højne dennes Udvikling. Seminarierne var da at ligne ved frodige Marker, der lovede en rig Høst; men den kgl. Resol. 8. Oktober 1824 forvandlede dem til aandelige Ødemarker ved at stryge almindelige Fag som Verdenshistorie, Naturfag og Matematik af Læseplanen og erstatte dem med det saavel for Elever som Lærere aandssløvende Fag »Indbyrdes Undervisnings Metode«, der endog blev dominerende Hovedfag. Seminariernes Opgave

blev nu at indøve Eleverne i praktiske Færdigheder; om Aandsdannelse var der ikke Tale. Samtidigt blev det tilladt privat forberedte Aspiranter (Privatister) at indstille sig til Afgangsprøve ved Seminarierne. — Da det uden de udskudte Fag var umuligt at meddele en nogenlunde frugtbar Undervisning og fyldig Uddannelse, søgte Lærerne at raade Bod herpaa ved nogle ugentlige Foredrag i disse Lærefag. For at vinde Tid til denne ekstra Undervisning nedlagde man Seminariets Øvelsesskole og henviste Børnene til Maaløv Skole, hvor Lærer Gehl derefter vejledede Seminaristerne i praktisk Skolegerning.

Et Par Aar efter, at Wegener havde tiltraadt Forstanderembedet, og medens Autoriteterne endnu forhandlede om Jonstrups Ve og Vel, udbrod paa Seminariet en alvorlig Revolte: Paa Blaagaard havde Lærerne benyttet Eleverne til Budtjeneste, hvad disse satte Pris paa, da de derved opnaaede Udgangstilladelse. Ogsaa paa Jonstrup blev Budtjenesten i en Arrække præsteret, og da Lærerne skulde vejlede Eleverne i praktisk Landbrug, var det en Selvfølge, at disse ydede Lærerne en Haandsrækning ved Dyrkningen af disses Haver og Jordlodder. Men omsider kom den Tid, da de vordende Pædagoger fandt det nedværdigende at forrette slikt »Hoveriarbejde«, og i 1820 gav Misfornøjelsen herover sig Udslag i, at Eleverne paa 2 nær skriftlig forpligtede sig til at nægte saadan Tjeneste. — Da Lærer Boye derefter en Dag bad en Elev Olsen om at besørge et Brev, nægtede Olsen dette og henviste til den tagne Beslutning. Boye betegnede Elevernes Adfærd som »Ulydighed, ond Trods og Uforskammethed« og befalede atter Olsen at besørge Brevet. Da denne nægtede dette, vilde Boye kaste ham paa Døren; men den bomstærke Kulsvier blev staaende tavs og urokkelig, og først da Boye slap sit Tag, forføjede Olsen sig bort. — Efter afholdt Afhøring indberettede Forstanderen Sagen til Kancelliet og indstillede, at Eleverne Cappelen, J. Christensen og Olsen blev bortviste fra Seminariet, de to første som Ophavsmænd til Mytteriet, og den sidste fordi han havde udvist en »særlig ondartet Trods«. Men samtidigt modtog Kancelliet fra 37 Elever en Forespørgsel om, hvorvidt de var pligtige til at arbejde i Mark og Have for

Jens Ernst Wegener.

Født i Odense den 5. Oktober 1781. Student derfra 1800. Cand. theol. 1801. Præst. 1813 Lærer ved Roskilde Katedralskole. 1819 -39 Forstander paa Jonstrup. Død i København den 15. Oktober 1846.

Lærerne, samt til at forrette Ærinder for disse, ofte en Mil bort og i Mulm og Mørke. Ligeledes fremsattes der en Besværing over, at Lærer Boye tiltalte Eleverne med »Du«. — Kancelliet billigede, at de 3 Elever bortvistest og fandt, at Eleverne ikke havde Grund til Klage. »Man havde med største Mishag erfaret, at den Tænke- og Handlemaade, som efter Reglm. 10. Februar 1818 § 1 burde herske paa hvert Seminarium, ikke tilbørligen agtedes af Adskillige, som opdroges til Skolelærere for Børn af Almueklassen. Iøvrigt skulde Kancelliet vel vide at opretholde den ved Seminariet nødvendige Orden og det Ærbødighedsforhold, hvori Lærlingen bør staa til sine Lærere.« — Senere overlod Kancelliet til Forstanderen at tage Bestemmelse om, hvorvidt de 3 Urostiftere skulde indstilles til Benaadning, og anmodede ham om i Kancelliets Navn »at advare samtlige Lærlinge mod nogensinde at unddrage sig fra den Beskedenhed, Agtelse og Lydighed, de skylder deres Lærere og Foresatte.« — Eleverne gjorde derefter skriftlig Afbigt for samtlige Lærere, »bedende om Tilgivelse og Forglemmelse af det begangne i enhver Henseende,« og lovede »at overholde den Orden, Lydighed og Agtelse, vi som taknemmelige Lærlinge skylder de Mænd, der vil virke og arbejde for vort Vel.« Endvidere udbad de sig »Lærernes gunstige Deltagelse og Forbøn« om Tilgivelse for de Bortviste. I sin Erklæring herom udtaler Forstanderen, at uagtet han havde »den inderligste Uvillie mod det Forefaldne og dem, der havde bidraget dertil,« vilde han ikke nægte Glemsel og Tilgivelse, og anbefalede derefter de Bortviste til Kancelliets Naade, og dette gav derefter Samtykke til, at de 3 Elever atter optoges paa Seminariet. — Eleverne havde ved denne Sags Afslutning lidt et ydmygende Nederlag; men de blev dog straks fri for den forhadte Budtjeneste, og da Kancell. Pl. af 1824 ophævede Undervisningen i Landbrug ved Seminarierne, bortfaldt ogsaa deres Arbejde i Marken for Lærerne, idet disse fra nu af bortforpagtede deres Jordlodder.

Wegeners Undervisningsmaade var væsentlig en tør, kateketisk Udvikling af Balles Lærebog og Bibelhistorien. Hans Optræden overfor Eleverne var som oftest »tilknapet, stiv og afmaalt,« og han blev derfor aldrig en saa populær »Fatter« som

Saxtorph, uanset han var en dygtig Lærer, som til enhver Tid stræbte efter at varetage Elevernes Tarv. —

Som Andenlærer under Wegeners Styre virkede de theol. Kandidater C. J. Boye (1818—26) og derefter J. Jensen, den senere Seminarieforstander. — Den hidtilværende Musiklærer R. Andersen havde imidlertid ved Lærer Schows Afgang faaet kgl. Udnævnelse som Tredielærer. — Undervisningen i Havebrug blev fremdeles varetaget af O. J. Gebauer, og Skolelærer V. J. Gehl overtog Undervisningen i Gymnastik og Svømning samt vejlede Eleverne i praktisk Skolegerning i Maaelv Skole. —

Caspar Johannes Boye var født i Norge. Han skildres som »en dygtig og livlig Lærer, men undertiden noget ilter.« Der tillægges ham fra Jonstrup det Mundheld: »Mit Ord staar fast som de norske Fjelde.« I sin Fritid var han optaget som dramatisk Forfatter, samt af Besøg i Omegnens Præstegaarde og i litterære Kredse i København, bl. a. paa Bakkehuset, hvor han blev hædret med et af Fru Kammas Kælenavne, »Phantasien«. I Elevernes Kreds færdedes han sjældent udenfor Timerne. Paa Jonstrup skrev han bl. a. det smukke Digt »Kirkeklokken i Farum«, samt Sørgepsillet »Svend Grathe«, hvori forekommer en versificeret Beskrivelse af Danmark, som senere ved Weyses Musik blev dansk Nationalsang. (Der er et Land, dets Sted er højt mod Norden.) — 1826 blev Boye udnævnt til Sognepræst i Søllerød. —

Jens Jensen var »en samvittighedsfuld Lærer, men tør i sine Foredrag.« I sin Fritid var han optaget af sproglige og pædagogiske Studier; men færdedes dog ofte mellem Eleverne og særlig blandt saadanne, der som han selv var udgaaet fra Almuestanden.

Rasmus Andersen virkede først som Musiklærer og Lærer i Skrivning; men efter Lærer Schows Afgang modtog han kgl. Udnævnelse som Tredielærer og overtog nu tillige Fagene Regning og Matematik. Han var en Bondesøn fra Lolland og havde i nogle Aar været i Tjeneste hos en Landinspektør, hos hvem han erhvervede sig Færdighed i Skrivning, Korttegning og Regning. I Aarene 1806—09 var han Elev paa Blaagaard, hvor han af Prof. Zinck modtog særlig Uddannelse i Musik (teoretisk

og praktisk). — 1810 blev han Lærer i Skovlunde, og i 1811 Zincks Efterfølger som Musiklærer paa Jonstrup, hvor han i en lang Aarrække virkede som en utrættelig Lærer og en værdig Efterfølger af sin gamle Læremester. Da Forstander Wegener ofte var svagelig, og Lærer Boye i sin Fritid var fuldt optaget som Forfatter, overtog Lærer Andersen det nærmeste Tilsyn med Eleverne, og paa Opholdsstuerne var Andersen ofte travlt beskæftiget med at give de bedst musikalsk begavede af sine Elever en særlig Uddannelse i Vokal- og Instrumentalmusik. Seminariets Samling af Musikinstrumenter var den Gang stor, men lidet værdifuld. Fraset et nyt Orgel med 4 Registre bestod den væsentlig af en Del ældgamle Klaverer, der hidrørte fra Blaagaard, deriblandt 2 stumme (d. v. s. strengeløse Tasteinstrumenter, der benyttedes til Indøvelse i Fingersætning); endvidere nogle Fløjter og Guitarer, samt de mange kasserede Instrumenter fra det kgl. Kapel, som Zinck og Saxtorph havde erhvervet. Men med dette tarvelige Materiale arrangerede Andersen musikalske Aftenunderholdninger, hvis vokale Del bestod af Solo- og Korsang, afvekslende med Terzetter og Kvartetter udført af de flinkeste af hans Elever paa skrattende Blæseinstrumenter, Bratch og klimprende Violiner. Undertiden afvekslede Musikken med Deklamation eller endog med et lille Skuespil. Til Aftenunderholdningerne, der altid afsluttedes med Dans, blev af Eleverne indbudt dannede Familier, navnlig blandt Omegnens Proprietærer og Forstvæsenets Embedsmænd. De nærmest boende Præstefamilier modtog derimod særlig Indbydelse fra Forstanderen, og da denne var Svigersøn af Pastor Bindsbøll i Ledøje, var det en Selvfølge, at Familien Bindsbøll, der var meget musikalsk, stedse gav Møde ved disse Aftenunderholdninger. Sønnerne fra Ledøje Præstegaard, Teologen, den senere Biskop, Arkitekten, Thorvaldsens Museums Bygmester, og Juristen, den senere Amtsforsvalter i Skanderborg, optraadte ofte paa Jonstrup som Solosangere og var ivrige Dansere ved Ballerne. Arkitekten M. G. B. Bindsbøll hjemførte fra Jonstrup som sin Brud en Datter af Lærer Andersen. — I Sommertiden om Søndag Eftermiddag, een eller to Gange om Maaneden drog Seminaristerne i Flok paa Skovtur i Skovvangen og Hareskoven. I

Spidsen gik 3—4 Musikere, der trakterede Valdhorn, Klarinet, Fløjte samt Pauke. Paa en aaben Plads slog man sig ned og forlystede sig med Korsang og en Svingom i det Grønne med Ungdommen fra de omliggende Gaarde. Omegnens Beboere satte stor Pris paa »at høre Seminaristerne i Skoven«.

Mellem Forstvæsenet og Seminariet var der stedse god Forstaaelse. Paa egen Haand anlagde Eleverne Sti fra Borgen til den nærliggende Skov, og da Beplantning og Haveanlæg ved Jonstrup var fuldført, begyndte de paa at omdanne den nærmeste Del af Skovvungen til en Lystskov med Gange og Stier samt Løvhytter med Bænke, dannede af Græstørv eller afbarkede Granrafter. Hver Klasse havde en stor Løvhytte som Samlingspaulun, og i Skovtykningen var der flere mindre Løvhytter, bygget af enkelte Elever, der særlig ønskede at fjerne sig fra Tummelen i Borgens trange, kvalme Lokaler for at nyde Ensomhed og Stilhed i Guds frie Natur. Navnene paa de større Løvhytter og Gange var prentet sirligt paa smaa Papskilte. f. Eks. Filosofgangen, Per Gantes Vej, Sneversti, Parnasset, Enrum, Eremitagen, Roligheden, Gaa forbi, Kragereden o. s. v. Herude »tyredes« til Eksamen og drøftedes Eksamensudsigter, og her drømte man lyse Drømme om den ukendte Fremtid, og her var endelig Ro til for Venner at udveksle Hjerteanliggender. Langt inde i Skoven, ved Vejen til den daværende Skovfogedbolig, »Ravnehuset«, stod en prægtig Bøg, »Navnebøgen«, med rank Stamme og hvælvet Krone. I Stammen indridsede Seminaristerne Aar efter Aar deres Navnetræk. Denne Skik holdt sig i mange Aar og først 50 Aar efter Wegeners Tid var Træets Tid forbi, idet en Storm kastede det over Ende.

Det gode Forhold mellem Forstvæsenet og Seminariet stod en Gang Fare for at blive afbrudt. — Et Par af Eleverne (Kulsviere) dristede sig til i Forening med en Bonde at drive Krybskytteri paa Kongens Fredejagt (Jagt paa Raaer og Grævlinger). Sagen blev neddysset, men førte til, at Gymnastiklærer Gehl i Stilhed fjernede Stenene paa Seminariets gamle Flintebøsser.

Som Forstander formaaede Wegener ikke med Autoritet og Fasthed at hævde Seminariets Tarv overfor den bureaukratiske

Styrelse, som til Tider udviste en utilbørlig Kærrighed, naar det gjaldt om at bevilge det nødvendige til Anskaffelse af Læremidler, Fornyelsen af Inventarium og Bygningernes Vedligeholdelse. Elevernes Opholdsværelser var yderst tarveligt udstyrede, og af Skoleborde, Bænke, Kommoder og Sengesteder var Malingen omtrent afslidt. Hver Lærestue var kun monteret med et Kateder, en Vægtavle og almindelige Skoleborde, det meste medført fra Blaagaard; og de nøgne, kalkede og som oftest smudsige Vægge var kun prydede med et enligt Kort og nogle Tabeller. Det hele gjorde et øde og trist Indtryk. Lakkede det henad Sct. Hansdag, naar Eksamen skulde afholdes, fik Eleverne et Par Fridage, da Lokalerne skulde hvidtes og renses for at være nogenlunde præsentable til den forestaaende Højtid, Dimissionseksamen, som overværedes af enkelte Medlemmer af Kancelliet, Sjællands Biskop, Amtets Provst og enkelte af Omegnens Præster, der var særlig indbudte som Censorer. Ved alle Festligheder var den største Lærestue ryddet for Borde og Bænke, og de nøgne Vægge om Sommeren prydede med Bøgeløv og om Vinteren med fine Grankviste. Katederet var forbeholdt Festtaleren, og til de øvrige Honoratiores var hensat Stole, medens andre Tilstedeværende overværede Festen staaende.

De, der som Privatister indstillede sig til Examen, var som oftest Folk, der havde maattet afbryde en tidligere Løbebane, og som nu vilde forsøge paa at havne i et Skolelærerembede. Mange Privatister led en kränk Skæbne ved Prøven; men af dem, der bestod, var der flere, som senere vandt et Navn som fortrinlige Skolemænd, f. Eks. C. Chr. Carlsen, der blev Lærer i Slagelse og kendt som Skolebogsforfatter og Redaktør af »Skolevennen« og »Samleren«; P. V. E. Carstensen, Lærer i Skænkelsø, historisk Forfatter, fik Fortjenstmedaillen i Sølv; J. H. Fix, Lærer i Sludstrup, blev kendt som Skolebogsforfatter; A. C. Gleerup, Lærer i Tudsens, bekendt som Politiker, skrev fortrinlige Afhandlinger om Skolevæsenet og døde som Cancelliraad og Bureauchef i Rigsdagen; J. C. D. Hartnack, forhenværende Underofficer, blev Lærer flere Steder i Københavns Amt, studerede samtidigt og blev derefter Sognepræst i Sønderjylland.

I en Aarrække efter den store Revolte var Flertallet af Jon-

strups Elever Bøndersønner, og et mindre Antal Sønner af Købstadborgere. Tilgangen til Seminariet var i de Dage ikke stor, og Aspiranterne var derfor i Almindelighed sikre paa at blive optaget, naar de kunde præstere Attest fra deres Sognepræst om sædelig Vandel og gode Skolekundskaber. Undertiden blev der dog ogsaa optaget Sønner af Præster og andre Embedsmænd, som oftest tidligere Latinskoledisciple, for hvem den akademiske Bane var for tornefuld. Det var, som om der i den Tid paa Borgen herskede et aandeligt Dødsstille, idet Eleverne levede som i en Verden for sig selv, uberørt af det Aandsliv, der omkring Tyverne kom til Gennembrud i Hovedstaden. Kirkestriden med Prof. H. N. Clausen havde de ingen Anelse om, og af dansk Litteraturhistorie kendte de kun, hvad Munthe i sin Danmarkshistorie berettede om Holberg, Evald, Wessel o. s. v. — Som danske Læsebøger benyttedes væsentligst Mallings »Store og gode Handlinger«, Bircks og senere Peder Hjorts Læsebøger, samt »Evangelisk kristelig Salmebog«. — Uden Interesse for dansk Digtekunst var Eleverne dog ikke, idet de i »Poesibøger« nedskrev Digte, f. Eks. af Wessel og Baggesen, Th. Thaarup, Ingemann, H. C. Andersen, Boye o. fl.

Hvad Børneskolen angaar, da blev den i Wegeners Tid ophævet, og Børnene fra Vangen og Bringe blev henvist til Maaløv Skole, som derefter i en Aarrække var Seminariets Øvelsesskole, hvor Lærer Gehl med stor Dygtighed vejledede Seminaristerne i »Praktisk Undervisnings Metode«, og herunder »Indbyrdes Undervisning« paa en saadan Maade, at Jonstrup blev særlig fremhævet i Modsætning til de øvrige Seminarier.

Elevernes Klædedragt og deres Optræden var præget af de Hjem, de var udgaaet fra. Sønnerne af Smaakaarsfolk paa Landet var kendelige paa deres solide Vadmelstragt og paa Stumptrøjen, som de dog snart ombyttede med en Vams; og deres Optræden var, særlig i de ældre Elevers Øjne, klodset og ubehjælpelig i de uvante Omgivelser. Sønner af Købstadborgere gjorde sig bemærkede ved Klædebon af flottere Snit, oftest af Hvergarn eller grovt Klæde, og deres Optræden var mere belevet. I mange Aar var dog »Spidskjolen« paa Jonstrup, som den forhen havde været paa Blaagaard, et almindeligt, dagligt

Klædningsstykke, der betegnede, at dens Bærer var »Seminarist«, og som saadan følte sig som staaende paa et højere Dannelsesstrin og hævet over Omegnens Ungdom. Fodtøjet var Fedtlæders Støvler og Blankelæders Sko. Til daglig Færdsel i det Fri var Trætøfler almindeligt Fodtøj; Træsko blev anset for upassende. Paa Lære- og Opholdsstuerne benyttede mange en Slags Lædertøfler, dannet af aflagte Støvler, hvoraf Skafter og Kapper var fjernet. Hovedbeklædningen var Kasket. — Jonstrups »fine Skrædder« var i mange Aar Jens Frederiksen i Bringe, hvis Bedrift var saa stor, at han ofte holdt 5 Svende. Almindeligt Lappearbejde besørgede »Lappemor«, en Husmandskone i Vangen.

Wegener blev 1828 Konsistorialraad, og i 1836 R. af Db. Men hans svage Helbred tvang ham kort efter til at søge Afsked fra 1. Januar 1839 at regne. — Han døde i København 1846. —

H. MORTENSEN

Et Hundreedaarsminde. Af *R. C. Mortensen*.

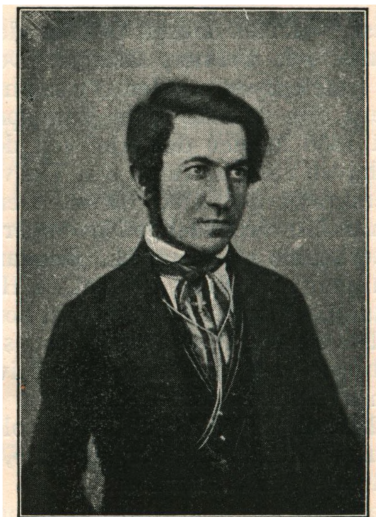
Bedstefader, Fisker Morten Jensen Otte, boede i et smukt Hus i Fiskerbyen Hesnæs paa Falsters Østside. Det laa, som alle Byens andre Huse (i hele Byen var der 17), saa nær Strandlinien, at Nordveststormene ofte kastede store Vandsprøit op paa Ruderne. I Foraaret 1830 forblev det ikke ved det, men da slog Bølgerne hele Forhaven væk, og siden den Tid var der tæt foran Huset en steil Lerskrænt ned mod Havet. Den værnede mod Bølgerne, men kun til hin forfærdelige November 1872, da Stormfloden hærgede store Dele af Danmark. Dengang styrtede ikke alene Lerskrænten men hele Huset i Havet, og Haven og Marken — ialt en Tønde Land, skylledes fuldstændigt bort. Vi kan altsaa ikke faa den mindste Smule at se af det, der i sin Tid udgjorde Faders Barndomshjem, et Sted, han hele sit Liv igennem dvælede ved med den allerstørste Kærlighed.

Det var den 28de April 1825, at Fader blev født. Baade Brickas og Salmonsens Lexica angiver feil Dato, — jeg ved ikke, hvorfra denne feile Angivelse stammer.

I Hesnæs By rørte der sig et arbeidsomt og nøisomt Liv. Alle Husfædrene var Fiskere, men alle havde de Bierhverv som Skovarbeidere eller som Skipperne eller paa anden Maade. Den fornemste Mand i Byen var Faders Morbroder Hans Jensen. Han seilede paa København — og vel ogsaa andre Stæder. Til København bragte han Brænde fra det Classenske Fideicommis' udstrakte Skove, og Fader fik jævnlig Lov til at følge med ham paa Reiserne derind.

Hver Familie havde en Mark, saa at den kunde holde en Ko eller to foruden Grise og flere Faar og en Flok Fjerkræ, men der var i den hele By ikke een eneste Hest at opdrive. Hver Husfader havde Akkord med en Bonde i Moseby, Bønnet, Aastrup eller Skjoldrup angaaende Brugen af en Hest, og paa den Maade fik han pløiet, tilsaaet o.s.v. Al den Fisk, der blev fanget, bar man i Ryg-Kurve rundt omkring i Omegnen, og kun under det store Sildefiske om Efteraaret maatte man leie Heste for at faa Fangsten solgt. Reier fangede man inde ved Stubbekøbing, og Fader maatte allerede som lille Dreng vandre den lange Vei frem og tilbage og deltage i Fangsten. De Voxnes Sange og Fortæl-

linger, der var beregnede paa at oplive Deltagerne, oplivede ogsaa i høi Grad den Lille og gjorde ham det strenge Arbeide taaleligt. Aldrig har legemligt Arbeide ligget for ham, men han maatte alligevel tage fat med i Alt, hvad han paa nogen Maade kunde magte; bedst gik det, naar han blev sat til at strikke Strømper, men han var dog ogsaa til det Arbeide ret kluntet paa Fingrene. Nei, saa var boglig Syssel ham noget Andet! I den

H. Mortensen 1849.
Efter Daguerreotypi.

Retning var han fremmelig nok. Morbroderen eiede en betydelig Bogsamling: Hele Riises Arkiv for Historie og Geografi, Holbergs Danmarkshistorie, Poul Egedes Bog om Grønland, Rousseaus Bekendelser, Magasin for Natur- og Menneskekundskab og mange, mange flere Bøger. Blandt dem befandt han sig vel, og de mange selskabelige Sammenkomster i Morbroderens velstaaende Hus bød ikke alene paa herlig Mad, men ogsaa paa Sange og Sømandshistorier. Flere Skolelærere var Stamgæster hos Morbroderen, og i hans Hus lærte Fader at kende Lærer Lindholm, hos hvem han senere skulde gaa i Skole, og hvem han kom til at skyldte, at han blev det, han blev.

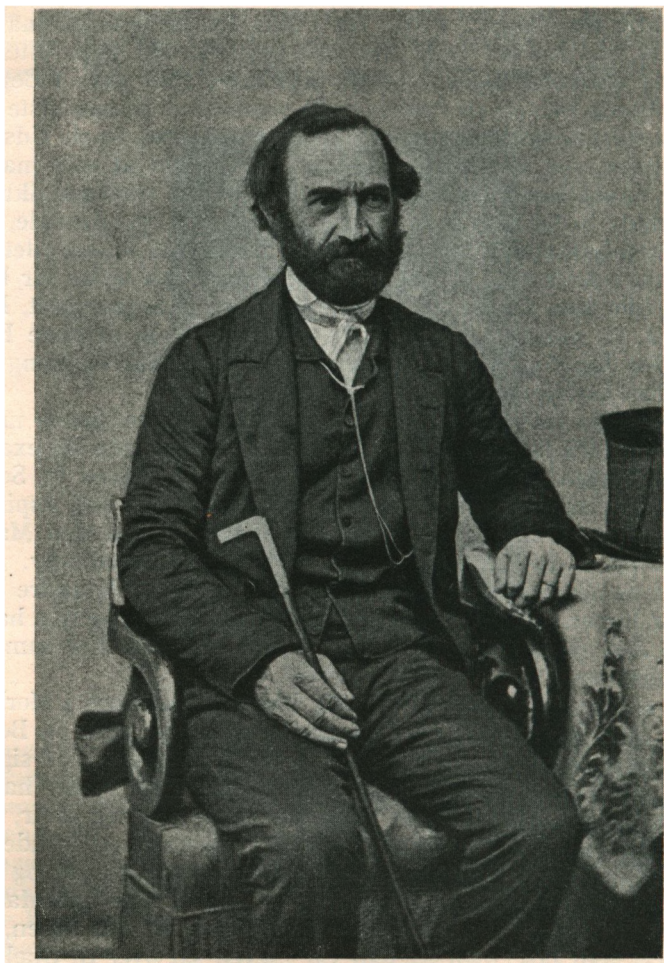
Da Fader var bleven konfirmeret (det var den 7. April 1839), udvirkede Lindholm, at han fik en Understøttelse af Kammerherre Classen paa Corselitze, og med den som Grundlag skulde han saa være Elev paa Jonstrup Seminarium. Denne Anven-

delse af Penge var dog Kammerherren meget imod. Han vilde absolut uddanne Drengen til landoekonomisk Virksomhed, og han havde efter Alt at dømme mangedoblet Understøttelsen, hvis Fader havde villet bøje sig for Kammerherrens Ønsker. Imidlertid maatte der hengaa 4 Aar, før Fader kunde optages paa Seminariet, thi før det 18de Aar var fyldt, kunde man efter de dengang gældende Bestemmelser ikke blive Elev der. I Begyndelsen tjente han da sit Brød som Skovarbeider, og han viste mig 1879 et stort Stykke Granskov, han havde plantet, og de Udskibningssteder, ved hvilke han havde været med til at seile mange, mange Favne Brænde ud til de langt ude i Søen ventende Skuder, der skulde befordre Brændet til København, et Arbeide, der faldt ham overmaade svært. Imidlertid fik han senere (det var dog først i det tredie Ventear) Arbeide, der laa bedre for hans Evner, idet han først fik Tilbud om at ordne Sognepræst, Professor J. H. Smidths Bogsamling og dernæst om at blive Huslærer for Skovfoged Quists Sønner og senere Skriverdreng paa Corselitze Godsforvalterkontor.

I de Tider var det saaledes, at naar en Aspirant boede meget langt borte fra Seminariet, havde han Lov til at lade sig examinere af Stedets Provst, der saa sendte Karakterlisten til Seminariet, hvorfra man saa senere fik Besked om, hvorvidt Aspiranten var bleven antaget eller ikke. Fader blev paa den Maade examineret af Provst Heiberg-Jürgensen i Sønderkirkeby. Han fik tg i dansk Grammatik, ug i Geografi og mg i de andre Fag. Det var Lærer Lindholm, der havde forberedt ham, og han havde megen Ære deraf, thi Fader blev optaget som Nr. 2 af samtlige 18 Aspiranter.

En af de sidste Dage i Juni gik Fader nu ombord i Morbroderens Skib for at seile til København og derfra med en Bonde naa ud til Jonstrup, men udfør Høie Møen reiste der sig en Storm, der tvang Skuden til at vende om. Den tyede, haardt betrængt, ind i Grønsund og vilde der vente paa Magsveir, men Fader var saa ilde tilredt af Søsyge, at ingen Magt kunde faa ham ombord igen. Han blev da sat over paa Møens Kyst, og herfra begyndte han saa sin Vandring — saa at sige paa Maa og Faa ad Jonstrup til. Saa længe han vandrede paa Møen, var Humøret godt nok, men da han var bleven sat over til Sjælland og havde faaet begyndt paa den næste og unægteligt længste Marchetour, kneb det med Humøret, og det blev ikke bedre, da Støvlerne omsider fik gnavet Hul paa Fødderne, saa at han maatte vandre videre paa de bare Fødder. I Skillingskroen, Nord for Køge, gav han endelig tabt. Her tyede han ind for Natten, og næste Morgen kørte han saa med en Hønsekræmmer til Ros-

kildekroen. Længere skulde Kræmmeren ikke, og saa begyndte Vandringsen paany. Efterhaanden steg Humøret igen, og da han

H. Mortensen 1863.

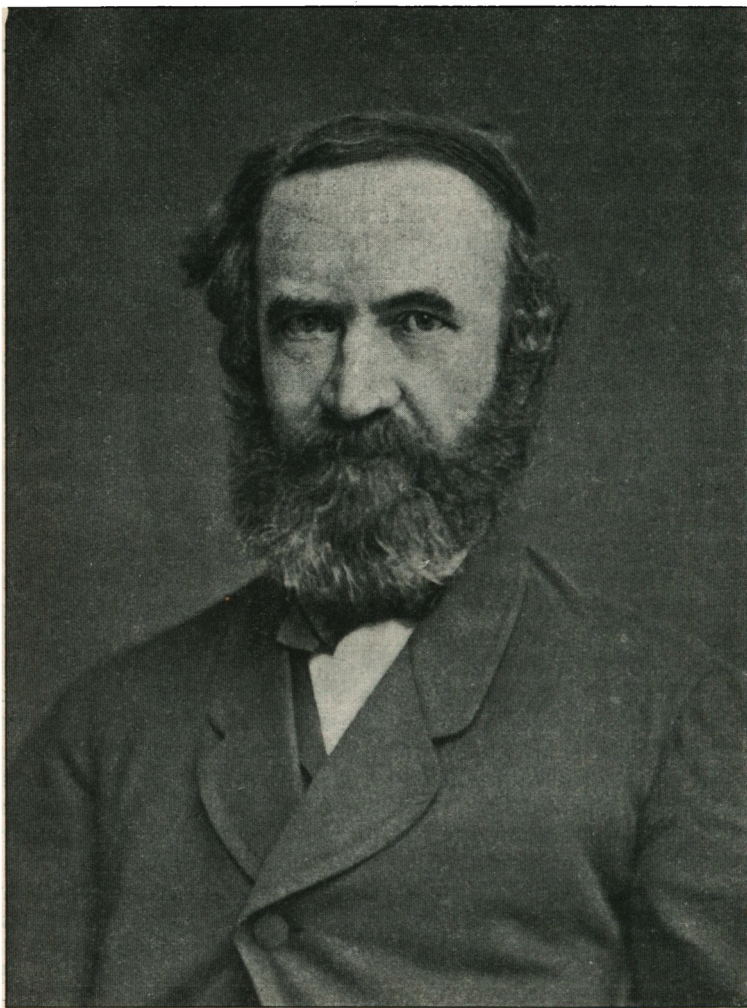
henad Aften naaede Frederiksberg Bakke og derfra øinede den voldomkransede By, var han lykkelig og glad.

Næste Morgen opsporede han en Bonde, der havde været i Byen med Landprodukter, og med ham kørte han saa ad Jonstrup til, men denne korteste Del af Veien, kun 2½ Mil, var

den, der tog længst Tid. Bonden var nemlig en meget tørstig Mand, der maatte bede i alle mulige Kroer. Første Del af Reisen gik kun fra Kulturvet til Nørrebros Runddel, hvor »Den hvide Svane« vinkede med sit fulde Bæger. Derefter var Lygten, Husum, Herløv o.s.v. nødvendige Bedesteder, og det blev paa den Maade Aften, inden man naaede Jonstrup.

Alt her syntes Fader usselt, forfaldent og frastødende. Der var absolut Intet, der tydede paa, at han skulde komme til at befinde sig vel her, ja komme til at tilbringe Størsteparten af Livet her i velsignelsesrig Virksomhed. Mens han var Elev paa Jonstrup, døde hans Forældre, først Faderen, med hvem han aldrig havde kunnet forliges, dernæst Moderen, hvem han elskede usigeligt. Hun havde i flere Aar lidt af Kræft, og han vidste, da han reiste til Jonstrup, at han sandsynligvis aldrig mere fik hende at se. Efterretningen om Faderens Død havde nær knust ham, thi Bevidstheden om al den Uret og Misforstaaelse, der var dem imellem, reiste sig ved Dødsbudskabet med tidobbelt Vælde imod ham, men da Moderen døde, græd han vemodigt stille. Endnu paa sine gamle Dage kunde han faa Taarer i Øjnene, naar han i Mørkningen ved Klaveret sang de gamle Viser og Sange, hun havde lært ham.

Det gjaldt imidlertid om at overvinde Følelserne, lade Forstanden raade og først og fremmest om at være flittig, for den normale Uddannelse var tre Aar, men Fader havde kun Penge til to. Det lykkedes ham imidlertid at klare Greierne saaledes, at han i Løbet af to Aar blev færdig og endda fik Udmærkelse til sin Examen, men der var en slem Hage ved det Hele, og det var den, at han aldeles ikke havde Lyst til at blive Børnelærer og mindst af Alt Skolelærer paa Landet. Han var derfor overmaade glad, da han fik Tilbud om atter at blive Huslærer paa Corselitze, og paa denne prægtige Gaard tilbragte han derpaa nogle Aar i ungdommelig Herlighed og Glæde. Han var overgiven og kaad, han var letbevægelig, og han glimrede ved sit udmærkede Fløjtespil. Kammerherre Classen fik nu atter Interesse for ham, og han tilbød ham et Ophold paa Polyteknisk Lærestanstalt og gjorde ham, efter at dette var tilendebragt, til »theoretisk Lærer« paa Agerbrugsskolen Næsgaard. Her skulde han blandt Andet undervise i Botanik, men han kendte saa at sige ikke til Planter. Han tog imidlertid, vakt af Ansvars- og Æresfølelse, fat paa Plantebestemmelser, og derved grundlagde han sit senere Ry som den gode Florist. Botaniker i dette Ords egentlige Betydning blev han aldrig, men han blev en omhyggelig og paalidelig Plantesamler og Plantepreparator, og endnu gemmer Næsgaard Skole et af ham dannet Herbarium.

H. Mortensen 1873.

Født i Hesnæs paa Falster, den 28. April 1825. Dimitteret fra Jønstrup 1845. Huslærer hos Godsforvalteren fra Corselitze 1845—47. Kursus paa Polyteknisk Læranstalt 1847—49. Lærer paa Næsgaard Agerbrugsskole 1849 - 53. Skolelærer i Øverup 1853—56. Lærer paa Jønstrup 1856—96. Død paa Frederiksberg d. 12. Novbr. 1908.

Desværre var han i sin Næsgaardtid overmodig og selvsikker, saa at han kom paa Kant med Forstander Fangel om Undervisningens Principper, hvilket endog udartede til, at han angreb ham i Bladartikler, der helt satte Lolland-Falsters Stiftstidendes Læsere paa den anden Ende. Den Polemik, han derved førtes ind i, gjorde ham Næsgaardopholdet utaaleligt, og da det viste sig, at han kunde faa Skolelærerembedet i Øverup, tog han det i sin Fortvivlelse, uagtet han var sig bevidst, at han slet ikke duede til at være Skolelærer. Han giftede sig nu ret pludseligt med en ganske ung Gaardmandsdatter, der bragte ham en god Medgift og alle Dage var ham en opofrende og overmaade dygtig Hustru. Han var i det daglige Liv ikke altid let at omgaas, og ikke mindst af den Grund blev det hende, der i deres lange Samliv trak det tungeste Læs. Skolelærerembedet, som han slet ikke forstod at røgte ret, slap han til alt Held snart fri for. Efter faa Aars Forløb havnede han som Lærer paa Jonstrup Seminarium, og i denne Stilling kom han til at udføre et stort, et dygtigt og et anerkendt nyttigt Arbejde. Paa Jonstrup udfoldede han sig ret som Florist. Derfra gjorde han Reiser til de allerfleste af Danmarks Egne, hvis Væxtforhold han lærte at kende ud og ind, og der kom han i Forbindelse med de allerfleste af vort Lands Botanikere og med ret mange af de fremmede Landes. Han forsynede flere Skoler med Herbarier, og naturligvis sørgede han for, at ogsaa Jonstrup fik en stor Del Planter fra hans store Samling. Størsteparten af det Herbarium, han ved sin Død efterlod sig, blev ved min Foranledning og Professor Rosenvinges store Elskværdighed overdraget til Universitetet, der igen lod en mindre Del overgaa til Aarhus.

Fader var en splittet Natur: Haard indtil det Grusomme og blød indtil det helt Overfølsomme, let at bringe i Oprør men ogsaa let at forsone igen, let at gøre glad og let til at blive forknytt. Haard og ubillig var han i sin Dom over Personer og Forhold, han ikke forstod, mild og hjælpsom, hvor han saa og forstod Nød og Sorg og Elendighed. Han var en af de dybest religiøse Naturer, jeg har kendt, men til Tider nagedes og pintes han af Tvivl og Tilintetgørelsesangst. Han hadede, navnlig i en vis Aarrække, en Del af det kirkelige Ceremoniel, idet han betragtede det som grelle Menneskepaafund, men han havde den dybeste Ærbødighed for det ægte Kirkelige. Ofte satte han sig i Mørkningen til Klaveret og sang Boyes Salme »Jeg haabe vil, hvordan det gaar, til Gud saa længe Hjertet slaar.« Den, der læser denne Salme igennem, faar fuld Besked om Faders Uro og Haab.

REGNSKAB

	Indtægt	Udgift
	Kr. Ø.	Kr. Ø.
$\frac{1}{2}$ 1924— $\frac{31}{12}$ 1924.		
Kassebeholdning pr. $\frac{31}{12}$ 1923.....	162 23	
308 Kontingenter.....	616 00	
Porto ved Opkrævninger.....	87 90	
1 Restance.....	2 00	
Renter.....	9 34	
Porto ved gentagne Opkrævninger.....	0 88	
Jonstrupbogen II solgt for et Beløb af.....	858 50	
Honorar for en Artikel.....		100 00
Udgifter ved Trykning af 400 Eksp. af Jonstrup- bogen II.....		901 75
Medhjælp ved Udsendelse af Jonstrupbogen.....		35 00
Transport og Drikkepenge.....		9 35
Konvolutter, Papir o. s. v.....		59 00
Papir og Porto til Redaktøren.....		14 00
Gebyrer til Girokontoret.....		2 64
Porto.....		231 22
Rejsegodtgørelse til Sekretæren til Bestyrelsesmøde	10 00	
Annonce i »Folkeskolen«.....	17 40	
Udgifter i Anledning af Festen paa Jonstrup.....	74 77	
	1736 85	1455 13
Kassebeholdning pr. $\frac{31}{12}$ 1924.....		281 72
	1736 85	1736 85

Njalsgade 67⁴, Januar 1925.

K. Frigast Hansen.

Undertegnede Revisorer i Jonstrupsamfundet har gennemgaaet ovenstaaende Regnskab og ikke fundet Anledning til nogen Bemærkning.

Søsum og Sierslev Skoler i Marts 1925.

M. Pedersen.

S. M. Waaben.

JONSTRUPSAMFUNDETS BESTYRELSE

Forstander *Stig Bredstrup*, R. Dbm., Jonstrup. Enelærer *Jul Christensen*, Skenkelsø, Ølstykke. Førstelærer *J. Hegelund*, Ulstrup, Gørlev. Seminarieelev *Eriksen*, Jonstrup. Kommunelærer *K. Frigast Hansen*, Njalsgade 67⁴, København B. Sidstnævnte er Kasserer og modtager Indmeldelser.